

عه زبڙگه ردی

ره وانبیری

له شه ده بی کوردی دا

به رگی سنی به م

داتاناسی

۱۹۷۹

پيشه كسى

(نهوى پټويستى به كرنه ليرؤدا لهويه كا: من دوو سال خ
 بهم بهرهمهوه خهريك كرد ، بؤ نهوم نه بووه نويه كه بېكهم به
 پرؤكراميك و له كاتى نووسين و لېكزلينه ودا په پيرهوى بېكهم ، چونكه نه
 باسنيكه سهردهمه كسى له نيستا بهولاوه تره ، به لام نه ونه ده هيه هـ
 به كه له بهريكي زور كه وړه نه كرد كه هر نه بوايه پسر بگريته وه ،
 نه مش پڼ به پڼ نه چومه پښه وه و نانه مات زياتر له سري رشت نه بووه
 نه م قه يه م له پښه كسى بهر كى يه كه م روه وانيزي كـرد
 له پښه كنى بهر كى دوو هميشدا كوتم :

« نوم يده وارم . . خوښه دلسزو راسته قينه كانى كورد زمان
 سينكيكي فراوانه وه وري بگرن و هر چى كه مو كورتى هيه له سـ
 باز له دن و بيخه نه بهرچاوانه وه چونكه دياره نيمه له قوتاغى نيستامان
 زياد له هـموو كات و سهرده ميكي تر پټويستمان به په خته كرنكى
 وپژدان و په خته وهرگريكي سينك فراوان هيه . . »

له دوو قه يه ي سهرده ودا ده كينه نه م نه جام و راسته ليناه

خواره وه :

- ۱- من نه مويته وه و نامه وئ نه م كتبه - په وانيزي - بېكهم
 پرؤكراميك و له كاتى نووسين و لېكزلينه ودا په پيرهوى بېكهم .
- ۲- په وانيزي بهو شپوه كلاسيه ي كه هيه و نه نيستا انى كزلاوه
 باسنيكى سهرده م تن په پړوه ، كاتى خزي په واجى هـ بووه به لام نـ
 كه ووتنه نيو په رده ي ابردوو و بايه خيكي نه ووتى نه ساوه بزيه نه
 نه مړ به ترازووى په وانيزي جارن نه ده ب هـ نه كنين و كو :
 واپه پاره ي سهرده م عوسانلى به پښه بازارو بمانه وئ شتى پڼ بكم

۳ - به لآم سهرباری نهمهش که له بهریکی که وده له نهدوب و لنگولت و نهدوب کوردی دا هه بوو که له بهری نه بوونی با-یکی زانستی و سهر به خروانیژی ، نهم که له بهره پتویستی به پر کردنه بوو ده بوو من یه ههر که سیکێ تر چاکی لێ بکا به لاداو بنچینهی نهم زانسته به کورد و له پوانگهی نهدوب کوردی خۆ بهوه بۆ کورد دابریژی .

۴ - نروینهوهی پره وانیژی شتیکی نیسته نهم بهو منیش دهستم لێ نه دا به کینکی تر ههر ده بوو نهم کاره زاپه پیتی و بیکه به نۆ به نه چا شیاوی خۆی ، به لآم نهم یه که کێ ده بوو ؟ و که ی نهم کاره کرنه راده به راند ؟ نازانم .

۵ - که من شانم دایه بهر نهم کارو پرۆژه به چاوم له وه نه بووه و نی که کاره کهم - خوانه خواسته - بێ کهم و کورتی بێ ، یا هیچ به خه نێ کرن به خۆ بهوه هه لته کړی . ههر بۆ بهش داوام له خۆ بهره ناز به کرد که کهم و کورتی به کانم بۆ دهست نیهان بکه ن . نیتاش ها به تمام

به لآم له ماوهی نهم چهند ساله ی که بهرکی یه کهم و دووم له بهردهستی خۆ به راند دا بوو . کهم کهس روو به روو باسی کرد ، نه به یه کهس کورنه با-یکی دهرباری بهرکی به کهم له رادیوی بهغ بلۆ کرده و یه که برادهری دل سزیش به عاره بی شتیکی له سهر بهر دووم نروسی .

بۆ نه وانهی تهریش هه بوو رای لێ بوو ، هه شپرو رای لێ نه بوو به لایهوه شتیکی زیاده که رانه و یه کی بێ سوود بوو نه وانهی که رای لێ نه بوو وانه بوو له بهر نه و رایان لێ نه بێ که لیک زاینه وه که باش نه کرا با هه له کهم و کورتی زۆره . به لکۆ له بهر نه و بوو که وایان ده واز

روانیژی تهوه ناهیتن پیاو هینده خژی پتوه خهزیک و ماندوو
 وهختی خژی (لڼ خهسار بکات) لهوان وایان دهوېست که کوايه
 کون به با تهکړئ و دهوانیژی مردوو زیندوو نهکړیتهوه ، تهکړ ک
 مهلايهکی پيرو بهسالدا چوو بیکک ، وهک تهووی که باسی شتی کز
 رهسهن هر بژ ذاتی بهختیار یئو باسو خواسو و سورو سزراخی ؛
 هر بژ کهنج و تازه ههلاووان یئ ۱۱
 بهراستی بهکړدتهوهبهکی سپره ۱۱

بلا با لهوان وابلین و وا بهیر بکهتهوه ، بهلام من ا
 ناشارمهوه که رای من لهم بارهپهوه تهمهیه : هرکهسن یهوی
 پښ بکهپهئو روژشپږی بهکی مکروم و پتهو — و خژی پښکهوه پښ
 رهکښکی اوول دابکوتن و بکهړیتهوه سهره تاکانی هره بهرای پیدای
 روژشپږی و لهووه پښ دابڼ . چ لژ بڼک (ژیر یژی - منطق) یئ چ رهواز
 چ ههرووز ، چ ههلهفه ، چ رهخته ، چ هر با- ښکی تر . . تهکړ و
 نهدهپته روژشپږیکن راسته پتهوه نهدهتوانی بهرهمینکښ رهسهن و به
 پشهکش به بهی روژتایهتی بکات .

هرچون یئ من هم دهوانیژی بهم نووسی پهوه و تهکړ تووځ —
 خزمهتی وشوه نهدهب و کولتووری کوردی تپداپڼ ، زورم ش
 بهخوم دئی .

نجا لهباری هم بهرکی سن پهوه ، دهپښ تهوه بلیم که تهمه:
 شان بهشانی دوو بهرکهکی تر زادهی د ۱۹۶۸ - ۱۹۶۹ «
 بهرکی پهکهم سالی د ۱۹۷۲ و بهرکی دووهم سالی د ۱۹۷۵ ، رونا ،
 دی و ئیشتاش و بهرکی سن پهست دهخهوه بهردهست که بریشی به
 | وانااسی - علم المعانی | . کانی خژی چوئم نووسیپهوه دهق

وہ کو خزیہ تی . تہ نیا لہ پرووی ووشو و پستو داپشتنہ و تہ ختی دستکاریم
 کردوہ ، تہ گہ نا لہ بارہی گہ وھری ہاسہ کہ خزیہ وہ ہیچ دستکاریم
 نہ کردوہ . ہر بزیہش نیتا لہ پرووی شیوازی لیکزلیتہ وہ و پنا پردنہ
 ہر سہرچا وہ رای خزم ہایہ و تہ کر تہ مرز ہاسہ گہ ہنو و سیبا وہ
 بہ شیوہ تہ تر دہ بو ، بہ لام تہ سویت کزرائیکی ہنہ مرز بہ سہر ہاسہ کہ
 دایتم . چونکہ تہ کرچی بلاو کردنہ وہی تم ہرگی سن بہ مہ دواکوت و
 کہوتہ تہ مرز بہ لام ہر مہمی تہ دہی منہ و تزیہری شیرینہ و شانازی
 پیوہ دہ گہ و بہین کزین و دستکاری دہیخہ مہ ہر دہستانہ و .

مزید کہ ردی

مہ ولیر

پہ شہ مہ - شوبادی - ۱۹۷۸

دووم بریتی یه له کورته شی گردنه زه یه گئی رسته و بنه ره ته گانی به
 سئ یه م باسینکی یه کسانو و کورتیری و درژیری یه ، بهشی چواره میش
 [پینکوه نان و داپرین] نه رخان کراوه

نیستاش به پیری توانا یه ک له م چوار به شه ده کولینه وه ، دیا
 اینکولینه وه که شان کورت و پوخته یه ، له زور چینکادا به دوا دا نه چوین
 درژرمان پین نه داوه ، له بانی نمونه یه زور به یه نمونه به سمان کردوه له چا
 شی گردنه وهی دورو درژو تۆژینه وهی لق و پچه کان نه ناعه تمان بهشتی کرا
 کردوه ده لایقه یه تهنگ و یواری تهسک رینگی نه داوین به پورودرژ
 بکه رینه شرین چل و لقه کانه وه .

نهموو یز بهشی یه کم که بریتی یه له :
 (شمیوازی نووسین : خه بهرو دارشتمن) .

- واتاناسی -

رووانیژی دهك زانستیکی سه‌یه‌خه: گریته، سن بهش و ها
به‌شيك نهرکی لیکن‌دانه‌وی لایه‌نیکی نه‌ده‌ده: زیته نه‌ستو: روونیتر
چوانکاری، واتا ناسی.

له‌به‌رکی په‌گه‌م و دووم باسی رووانیژی: واتانکاریمان کرد.

نهم به‌رگه‌شمان بژ « واتاناسی » نهرخان کردو.

واتاناسی نه‌و به‌شه‌به که نهرکی لیکن‌دانه‌وی (واتا) ده‌گریته‌با
په‌یوه‌ندی نیوان ووشو مانا ساغ ده‌کاته: و لایه‌ی هندی پرسیاری
ده‌دانه‌و که په‌یوه‌ندیان به‌ ماناو مه‌بست و په‌پام و کاریکه‌ری ووش
رستو ناخاوتنه‌و هه‌یه. ههر ووشه‌به‌ك چۆن نه‌کارین و له‌چ شویته
بین باشتره، پاشو پینش‌کردنی ووشه‌كان چۆن کارده‌کاته سر کۆران
جه‌خت‌کردنی مانای رسته‌که. یتکه له‌مانای دروست و به‌رچاوی خۆ
چ مانایه‌کی‌تر ده‌که‌یه‌نی و چ لیکن‌دانه‌وی به‌کی‌تر هه‌له‌دگری؟ ووش له
کوئ له‌ کورتی پیرته‌وه باشتره؟ ناپسا نه‌و رسته‌به‌ی که هه‌یه له‌ی
و باری پینوسته « ی کۆنکرده‌ ده‌کونجی یان نه‌و؟ رسته‌كان له‌ کۆ
به‌یه‌کوه بلکین و له‌کونوه له‌به‌ك دایه‌ین، بۆ نه‌وی مه‌به‌شی ته‌یه‌ی
به‌ته‌واوی رابگه‌یه‌نن، به‌م جزره - واتا ناسی - له‌ روانکه: په‌یوه‌ند
نیوان نووسه‌رو بخوتنه‌ر [دونه‌رو کوپکر] ده‌واتیته ووشو رسته
ناخاوتنه‌و، له‌کهل نه‌و مانایه‌ی ده‌یکه‌یه‌نی و نه‌و کاریکه‌ری له‌دل
ده‌دونی کوپکرده‌ به‌چنی دنگن به‌ شیوه‌یه‌کی قینکرای - واتاناسی
ده‌گریته چوار به‌ش، ههر به‌شيك له‌لایه‌کی په‌یوه‌ده‌دوی به‌یه
په‌گه‌م برشی به‌ له [شیوازی نوسین، شه‌هرو دارشتن]

بهشی به که م شیوازی نووسین خه به رو داپشتن

شیوازی نووسین -

به ره له وهی به چینه سه ره باسی (خه به رو داپشتن) که به بر بهی بهی
نهم به شه مانه ، و اچا که به کورتی باسینکی شیوازی نووسین بکه این که
وه کو به ریتزو ری خوشکه ره وایه یز چرونه ناو پاسه که .

شیوازی نووسین بریتی به له و ری و شوین و . ره نک و رو خاره ی که
نووسه ره نووسیندا هه به نی . نویش جزری به کردته وه و هه ست و
هه ست و سوزو گودازو ووشه بازی و داپشتی رسته وه هه شتیکی دی
ده کردته وه که به یوه ندی به نووسه رو نووسینه که یوه هه بن یز گومان
هه نووسه ریک جزره به کردته وه به ک و چه شه سوزو خرۆشینک و ته روه
سه لبقه به کی هه به له هه لیزاردنی ووشه داپشتی و ده ستایانه ی رسته .

چا نووسه ره که خۆی چۆن بن ، نووسینه که ی پهنکی که سیتی خۆی
پنیه دیاره . نه مهش شتیکی زۆر نا-ایی به چونکه که نووسه ر پهن که یه وه
پن ی خۆی چه پاندو ده نک ی خۆی دۆزی به وه ، ای ان دی نووسینه که ی
مۆرگنکی تایه بنی ده گرتو هه ره که هه نووسینه یکی نه نووسه ره به خوینته وه
با ناوه که یه ی له سه ره نه نووسرا بن ، به کسه ره ده زانی نه مه فلانی کوری
فلان نووسه ره ، هه ره به شه گرتو یانه . « شیوازی نووسین برهشی به اه
نووسه ره که خۆی . « هه ره به باره به ده شه گانیک که دور نووسه ره یسا
پتر به پهنیک ده که نه که ره سته ی نووسین هه ره به که به جزریکی تایه تی و

به شیوازی نالبر تووی خوی دوری ده پری و نروسینه کان جیاواریان لری
پیدا دین

شیوازی چاک :

هر نووسه ریک که شتیک ده نووسن ، چند نامانجیکی هه به ده پری
پیانته دین . هه مانه کیرنکتر بیان

۱ - نو و پیر و پادری که هه به تی ده پری به خوتنری بکه یه تی بزی
ده پری وای و پیری که خوتنر به نو و پری تی بکات .

۲ - ده پری نو و هست و سوزو توانده تی له ناو دلی دا و و پری و یخانا
ناو دلی خوتنرو هه مانه هست و سوزیش له دلی نو دا هه پری بکا ، بزی
ده پری په نا به ریته بهر نه ندیسه و وستا کاری به کی نو تو که به پری نری
سوزی پری پنا

۳ - ده پری سهرباری نو و پری سوزی پری ده که به تی نامیکی تایه تیر
پری پنا وای لری بکا چیریکی نمر له نروسینه که و پری .

جا که نووسه ریک یه تی نمر نامانجانه پیتته دین ده پری شیوازی
نروسینه کی به جریکی نو تو پری خرمه تی هتانه تی نمر نامانجانه
بکات . که و پری ده پری شیوازی نروسینی نمر سیفه تانه تی پنا پری
(ناشکرای) نا به و ناشکرای به پری مانا که به خوتنر بکه یه تی .

(به پری) ، نا به و سوزو کرژمه تی تی پنا به کار له هست و سوزی
خوتنر بکات . (جوانی) ، نا به و جوانی به خوشی پریته دین
خوتنرو شادی پری یه خوتن :

نیستاش شکر دته و به کی نری نمر سوزی زه که زانه :

۱ - (ناشکرای) نمر ده که زه به پریته شیوازی نروسینی داده ندین .

نورسین دەین زۆر روونو ئاشکرا بۆ، ئە لە وائە بۆ وەکو مەتەل و
کەرن ئۆ دان بە ھەموو کەس ساغ نەگرتەو، بە لەو ئەش بۆ کە دوو نان
یا زیاتر ھەلبەکری و ریکای گومانى تۆ بۆ، بەلکو دەین ماناکە بە سە
کراوى بەداتە دەست بۆ ئەمەش نووسەر پێویستی بە سامانێکی گەورەى
زمانە تا بتوانن نووشەى پەر بە پێستى خۆى ھەلبژیرن .

ھەروەھا دەین تەواو شارەزای زانستى زمانەوانى و پەستە دارشتن بۆ
بۆ ئەوێ ئەو پەستانى دەیاننوسن شەلو شەزۆ نەبۆ . بێجگە ئەمەش
دەین پەستەکان لەسەر بناغەى کى پتەوى ژیربێژى دارژا بۆ پەش ھەموو
شتێک دەین ئەگەل خۆى و بێروباوەرى خۆى راستگۆ بۆ ، بۆ ئەوێ بەم
راستگۆیە بێر ماناکە بۆ پێچو پەنا بخانە بەرچاوى خۆتەرەن .

(۲) (بەھێزى) ئەنبا - ئاشکراى - بەس ئى بە بۆ شەواى بەرزو
سەرکەنوو شان بە شانى ئاشکراى دەین شەوازە کە بەھێزى بۆ بۆ
ئەوێ کار لە ھەست و نەستى خۆتەرە پکا بەھێزى بەم جۆرە دەین
کە نووسەر بابەت و پەست و پتەوى ئەدەبى و ھەلبژیرن کە یادو بێرەو
لە دلى خۆتەرەدا زیندو و پکا ئەو و بێرەى پکۆلینتەو . دەین خەیاڵى
واى پۆ بەدا بۆ بە پالپەستى پتەوکردن ماناکە و وەرژاندن سۆزى
مەبوو ، یا بەھۆى (نەدا) یەو دەین . بێجگە ئەمەش دەین نووسەر
ھەم باوەرى بە شەكە ھەبۆ ھەم شەكەش سۆزى زیندوى دلى
پەشان بەدا . تا باوەرى پتەوترو سۆزى کەرم بە جۆشتر بۆ باشتەر
کار لە خۆتەرە دەکات . ھەر شەوازى بیکش کە سۆزى کەرم
زیندوى پتەدا ئەین بە مردوبى دینە دونباو

(۳) (جوانى) ئەم رەگەزە لە چا و رەگەزە کە پتەو و ئەو ئەندە
گرنک ئى بە بۆیە نووسەر تا تەواو خالى دوو رەگەزە کە تر ئەدا

ههق نری به خۆی بهم ژده گه زهوه خهريك بكات .

بۆ هاته كايهی جوانیش ، چكه له پيه ته شهنگه كانی جوانكرو
دهين نووسه خۆی له ووشهی تووس و درێژو ناوۆلا لايدا و له سه ره
ئاواز نه يكوته تا خويتهر كه وه پێ نه بێ و پهتی نه نه كا يا وادهين
جوانی به كه زادهی ته بایي نيدان دهنگی ووشه كازو مانای رسته كان پێ
دهنگی دمه وه وه ئاوه وهی ووشه ده ورێکی زۆری هه به له وه جوانی به
شێوازه كه پيشانی ده دا

به كورنی هه ره نووسه رێك كه سیتی خۆی هه به ، هه ره شێکی ك
ده ينوسه ههستی خۆی ، سۆزی خۆی ، به رامبه ره به وه كه ده ری ده پێ
به رهنگی كيان خه وه به یه ده كات ، به ره هه ره نووسه رێك به جه رێك
كار له خويتهر ده كات .

بۆ نه مهش دهين هه ره نووسه رێك خاوهنی دهنگی خۆی پێ ، له كه له
باوه ره ههست و سۆزی خۆیدا راستكو پێ ٠٠٠ ناين بيهته سیه ری
پوژكارو لاسای نووسه رانی تر بكاته وه . به لێ ، راسته نووسه ر ناسۆی
پوولێك ده وهی به خويندنه وه فراوان ده كات و سوود له ناقي كرده وهی
نووسه رانی تر و مرده كری و به ره ههس ته ده بی خۆيان پێ ده وه له مه نه ده كات ،
به لām نه م سوود و مرگرتنه ناين بكاته زادهی لاسا كرده وه خۆ پزركردن
ده پێ ته نیا په یامی قول كرده وهی ناقي كرده وهی شعوری له خه ره كه دانی
چه شهی ته ده بی و ئازا ته كردنی جه رێکی ده روون پێ و هه پێ نهر

شێوازو باری پێوهست :

بۆ نه وه شێوازی نووسین ده وری نه واوی خۆی پکێری و هه بهست
پێکن . دهين نووسه ره كاتی نووسین دا سن شت ره چاو بكات :

۱) نهو شيرازى كه له نووسين دا به كارى دىتن دهين له كهل بابته كه
 بكونجن . بابته تا بابته ده كزى . هه به لاسنو بهرده سته ، ه
 سهخت و دووره دهسته . دهين شيرازه كه به كوروى بابته كه بن
 بابته توند بوو به توندى بنووسرى و بابته ناسك بوو به نهرم و نپ
 بنووسرى . نه كور پيوستى به رون كرده و چه سپاندن بوو درى
 بن بدرى ، نه كور شوتنه كه نه كور بوو له كورنى بهرته و نه نهاره
 بهر و ناكى بهس بن . .

۲) دهين شيرازى نووسين له كهل جزى به كرده وى كرنكر دا بكونجن
 نابن له ناستى بهر و نيك دانه وى خوښه ران زور بهر زور بن چونكه نه ك
 وابت به باشى تى ناكه . هر وه كور نابن زور نهو ناسته نزمتر
 چونكه خوښه زو و دهس دهين و سر ديشى لى وهره گرى .

بۆ نه مهش نووسه له كاتى نو سين دا دهين بارى دمروونو ناست
 بهر كرده وى نهو خوښه رانهى له بهر چاو بن كه بۆيان ده نووسن . ده
 بزانتى بۆ كى ده نووسن ؟ خوښه رانهى سهر به كام چى كۆمه لن
 بهر كرده وى بۆ چۆنه ؟ ناستى روښن بى يان له چى دايه ؟ له پشاورى چ
 تى ده كزى نوو ناسته بى يان له ژيان دا چى به ؟

نووسينى چاك هر نه نيا به و سهر كه وى نه و دهست ناهينى كه به
 شينكى بهر زو بابته س مه زن بكات و زمانى كى پاك و باراوو شيرازى
 پتوى هه بن به لكو دهين نووسه كه پشتر چاك چروپته ناو دل
 دمروونو شينكى خوښه ران و باش تى يان كه يفتى بن نووسينى له خرمة
 نه و ان دا بن و گرتى ژيانى چاره بكات .

۳) دهين شيرازى نووسين له كهل خودى نووسه كه دا بكونجن . واز
 نهو شينكى كه دهين نووسن دهين خوى باوروى بن هه بن و له ناخى به و

مەلبۇتلۇن . خۇ ئەگەر باۋەبى بە شىتەك نەپىۋ ېز مەبەستىكى تايەنى
باسى بىكەت لاسى خەلگى تىر ېكەتەۋ ، دېھارە نووسىپنەكەى ووشك و
برىنكەۋ ېن تام و ېز دەردەچىن و كارلە خوتەنەران ناگات .

شىۋازى نووسىن لە ھەموو ېارنىك دا لە دوو چۆر تىن ئاپەرى :
يا دەكەۋىتە قالبى خەبەر (الخور) يا بە شىۋەى دارشتن (الانفلا)
داۋەرىڭى .

جا باش تەم كورتە باسەى (شىۋازى نووسىن) دىننە سەر تەم دوو
چۆرەۋ لىن يان دەۋىلەن . جارى خەبەر .

خه بهر

خه بهر تهو گسه ، يا تهو په يامه . يا تهو باسه يه که راسته درو
به خزه يوه هله ده کړئ . واته د هشن خه بهر که راسته بڼو د هشن درو بڼ
با تهو دوش له پير ته که يڼ که هه ندې خه بهر هه ن راسته قينه زو
به دې يو ناشکراو بهر چاون ، کهس گومان ، نکوليان له ناکات ، پژ
راستي و درويان وه کو روژ دپاره . ته ماته ش و دکر : شيريني هه نکوين
سپياني به فرو شير ، بهرزي ناسان روناکي روژ ، ...

هه خه بهرنگ دوو رووي هه يه ، يا د هېن له دوو لاره تعماشای بکه يڼ
۱ - له باره ماناو ناوهر وکي خه بهر که ، واته تهو خه بهر ي له نا
ووشو رسته کان داپه .

- له باره واقعي راسته قينه خه بهر که . واته يڼ چاودانه خه بهر
ناو رسته کان ، ناپا له واقعي (مړه وي) دا ، شته که راسته يان نا ؟
جا له ته نجامي بهر امهر کردني ته م دوو رووي خه بهر - ناوهر وکي
خه بهر راسته قينه واقعي باسه که - بزمان دهر ده کوئ داخو خه بهر که
راسته يان درويه .

ته کهر مانای ناو رسته که له کهل واقعي دهر وه يه کي گرته وه . خه بهر که
راسته . ته کهر ماناو ناوهر وکي رسته که له کهل واقعي دهر وه دا يه کهر
نه گرتوه ، خه بهر که درويه

پژ نمونه له رسته ي « نازاد چووه بادينان . » دا له ناوهر وکي
ته م رسته بهر دا و تڼ ده که يڼ که يه کيکي ناو نازاد چوته بادينان . ته م
مانای رسته که . تنجا دپته سر واقعي دهر وه ، ته کهر نازاد بهر رسته
چروپته بادينان ، دپاره ناوهر وکي رسته که له کهل واقعي که دا يه

ده كړيڼه وېو خه بېره كه راسته . خو له كېر نازاد نه چوپيڼته باديڼان ، بهلكو
چوپيڼته شويڼيكي تر يا هر سه نوري نه كړدېن ، نه و حله دياره
ماناي رسته كه له كېل واقيع دا ناكړيڼو خه بېره كه دروڼه .
بېم جزره هر خه بېرېك ناوړوڼكه كې له كېل واقيع دا يېك بېرېته وېو
راسته ، يېك له كړيڼه وېو دروڼه (۱)

هه بېه سست كه خه بېره چر يېه ؟

خه بېره كه د درې له بېره دېو بېو مېه سستی سره كې يېه

(۱) همدېن زاناي ره وانيڼي پړويان وايه كه خه بېره هر ته نيا راست و
دروڼ يېه بهلكو شتي ترېش ده كړيڼه وېو . ته وانه دېلېن له كاتې هه له نكاندېنې
خه بېره دا نايې ته نيا ناوړوڼكي خه بېره كه و واقيعي دېره وېو بېرېته بېرچاو
بهلكو دېن باوړې ته كه دېش ره چاو بېكېن . بېم پتي وېو به كړيڼه
بېو چوونې ته وانه وېو خه بېره راسته ته وېو كه ناوړوڼكي ته كه له كېل
واقيع دا بېكونچېو ته كه خړيڼي پړوي پتي هېن خه بېره دوش
ته وېو كه ناوړوڼكي ته كه له كېل واقيعي دېره وېو نه كړيڼو
ته كه خړيڼي پړويان وېو پړوي وايې كه له كېل واقيع دا يېك ناكړيڼه وېو .
بېه ته وېو زانا ره وانيڼي يانه له وېو پېره دان پيڅكه له خه بېره راست و
خه بېره درو همدېن جزره خه بېره تر هېن كه نه راستن و نه دروڼ ،
ته وېش ته م جزرانه ده كړيڼه وېو

۱- ته وېو خه بېره كه له كېل واقيعي دېره وېو بېرېته بېلام ته كه
پړوي وايې كه له كېل واقيعي دا يېك نه كړيڼه وېو

۱- مهبست نهوډه ناوړوکی څه پوره که به کویگر وایکه به ترئ نه مته
له هموو مهبسته گانی تری څه پور گرنگترو بایه خداره و پری ده کونړه
(څه پوری دروست - الخیر الحقیقی) . هموو مهبسته گانی م ده کوه
راډی دروم و پنیان ده کونړئ څه پوری خرازمی (الخیر المجازی)
: - نمونته په ک

بؤ نم مهبسته که - څه پوری دروسته - وه کو « دوتن کتیبکم
نوم کری » ته گر مهبسته نهوډه پنی که نهو څه پوره به کویکه
بکپه نی . یا وه کو قانیح دهل

منعی پشکه و تن ته کن لهم خاکمانه چوار کرو
خان په ک ، سردار دوو ، په گزاده سن کرینغا چوار
نایه لن بؤ خزم وده حه بم ، سرپه خو ناوی بژیم
ته چنه بی په ک ، مامه دوو ، ثبته ای سن ، ناغا چوار

ب- نهو څه پوره ی که له کهل واقع دا بکونجن به لام ته که هر ل
بنه پره نهوډه پروای پنی نه یی .
ج- نهو څه پوره ی که له کهل واقع دا نه کونجن ، که چی ته که هر پروای
وابن که له کهل دا ده کونجن .
د- نهو څه پوره ی که له کهل واقع دا نه کونجن و ته که هر له بنه پره نهو
پروای پنی نه یی .
جوزی (ا ، ب) پنیان ده کونړئ (څه پوری ناراست) ، جوزی
(ب ، ج) یش پنی یا - ده کونړئ (څه پوری نادرؤ) ،
که چی هندی زانای دی بهم چه شتی خواره وده تماشای مه له که
ده کهن :

ئەم خەبەرە دەۋانن چۈنكى خۇي چۈتە سەيران ، خۇي باسى خەبەرە كەپە
 جا كە تۆ ئەم قەيەي لەكەل دەكەيت و ئەم خەبەرەي پىن . اده كە ئەم
 وا ئەين لەو پروايدەا يىت كە برادەرە كەت خەبەرە كە نازانن و بىرە
 تىي بگەيەنى ، بەلكو پۇ ئەوتە وای پىغان بەدى كە تۆ ئاگادارى
 برادەرە كەت چۈتە سەيران . مەروايغە ، چۈنكى برادەرە كەت كە ئەم
 خەبەرەي لە تۆ يىست . خەبەرە كە هېچى نوئى پۇ ئەم تىندا نىيە ئەو
 ئەين كە لەم قەيەو تەن دەكا نۆش بە چۈوتە سەيرانى ئەم زانىو
 مەبەستى نۆش لىزەدا ھەر ئەوئەندە بوو . ئەم چۆرە خەبەرە پىنى دەكوتىزى
 و خەبەرەي ھوشبار كەردەئە . »

مەبەستى خوازەبى :

يىنچكە لەو دوو مەبەستى سەروە ، كە راكە ياندنى خەبەر و
 ھوشبار كەردى وەي كۆنكرەو . يەكەيان خەبەرەي دروستە و دووم خەبەرەي
 خوازەبى يە . . دەشتى خەبەر يىنچكە لەم دوو مەبەستە مەبەستى خوازەبى تر
 يەكەيەنن كە لە رەوتى رستە كەدا بۆمان دەرەكەوئ . ئەمەش ھەندى لەو
 مەبەستانە

۱ - سەرووتەئە : كە قەكەر شىنكى نازىرو بە نرغى لە كېس چۈوئى و
 زۆرى سەو لىن پۈيىتەئەو بۇ ئەو باسى يەكە تا داخو كەسەرى دلى خۇي
 پىن دەرپەرى ، حاجى دەلن :

حاکم و مەدەكانى كوردستان
 ھەر لە پۇتەئەو ھەتا پاپان
 يەك بە يەك حانئەي شەرىعەت بوون
 سەيیدو شىنخى ئەوم و مىللەت بوون

حاجی که لیره دا نهو خه بهرمی هیتاوه ، بۆ نهووی نی یه که خه لکی
 ناکادلری مه سه له که بِنو بهس ، به لکو بۆ نهو به تی سوو پروته وهو کول و
 کۆفانی دلی خزی بهرام بهر به نه مانی نهو چۆره حاکم و میدانهی کوردستان
 پینعان بدا تا نهوان مایوون کورد سهریان بلندو رۆژی نازادی ین له
 تانی ناسمان دا بوو ، که نهوان چرون کوردیش کلێلی کدوته لیزی و
 رۆژی نازادی لی تاوا بوو .

۲- پیناندانی بِن هیزی وهک نهووی مه به سه ست له خه به ره که نهو به
 سه کهر بِن هیزی و ناکرووری خزی پینعان بداو شکات اه حالی په شتی
 خزی بکات مه وله وی ده لِن

پۆس کۆس کۆش نم کتفا کهم کهم
 نه م سه ر نهو سه رمن دوورینه که ی چه م

مه وله وی باسی نهو مانی بۆ ده کات که پینستی ته پلێ گویی شتی
 کتفا وهو خاو بۆ نه وهو ده تکی لیره نایه ، واته شت نایبیت . مهروه ما
 دوورینه که ی چاوی وهر که پراوهو شتی نریک دوور ده خاته وهو ، واته چاوی
 کزو بِن هیز بووه . مه و له وی که نهو خه به رومان ده داتی مه به ستی نهو به
 به بوونو شه رزه بوونی حالی خۆیمان پینعان بدا

۳- ناوارانهو لیره دا مه به ستی سه ره کی خه به ره که نهو نی یه که
 شتیکی نوێ به سه کهر براه که به نێ به لکو مه به ست نهو به بهو خه به ره
 له کویکر پاره ته ره به لکو داخوازی به که ی بۆ جتی به جتی بکات . وهکو

بِن نهوام ، هیچم نی یه ، ها توومو مه حرووم مه که
 قه هاله دهر که ی خزی که دا ناکانه دهر ، ساخب که دهر

له نیوهی یه کهم بِن نهوایی و ده ست کورتی خزی پینعان ده داو دا

حاجی که خه بهرمان ده داتن تم ئه رزه کۆنه - دویا - وه کو ههوا
 وایه و خه لایقیش - خه لکه که - وه کو ریوار و کۆچهر وان . دین له
 ههواره هه لده دهن و زوری پین ناچن خویان ده پیچنه وه و ده رۆن . بۆیه نایه
 کس ته ماع له ژهری چادری شین - زهوی - دا بکری ... خه بهره که
 بۆ نه وه به که به بهرمان پیچته وه مردنی برا که وره لیمان چۆنه که مین
 مانده مان هه تا سه ر ئی یه و هه ر دهین له ژووری دوو ده ر بهیچه دهوئ
 چینکا بۆ نه وه تر به چن پیلین تم به بهر هتانه وه بهش سه وودی نه وه
 هه به که رو و ده کهینه چاکه و نه فره له خراپه ده که یه

۷- پین هان دانی جیاوازی دوو شت ؛ یه کن چاک و یه کن خراب . یه
 نه وهی گریگر ده ست به چاکه که وه بکری و پشت له خراپه که بکا
 وه کو قوتایی زیره که و قوتایی ته مه ل نابن به یه ک ۱۱ هه ر قوتایی یه ک
 کوئی له م خه به ره بین هه ول ده دا که خوی قوتایی یه زیره که که یه ن نه
 ته مه له که .

۸- نزا و پارانه وه : وه کو : « فلانی به هه شتی براده رنکی نزیکی من
 یوو . » یا « فلانی خوا لێ خۆش یوو زوری هه ز له راو یوو . »
 له م دوو نموونه یه دا تۆ نازانی داخۆ تم فلانه به راستی به هه شتی یه یان
 نه . خوا لێ خۆش یوو یان نه . که سیش نا نوان بێن تم خه به ره
 راسته یاد دۆ ، چونکه تم قسه یی دیکی خه به رنکی تۆ دا ئی به له که ل
 واقیعی ده ره وه دا بکونجین ، نه وهی که که وتۆنه قالیی خه به ریش ، خه به ر
 ئی به ، دوا یه ، تۆ دوا یی بۆ ده کی که بین به به هه شتی و خه را
 لێی خۆش یوو

۹- نکروول مه لا محمدي کۆبی ده لێ

تهمانخوړند و تهمانديت و تهمانليست
تهلهمدارن له نيو كوردان هملست

مه بهت بهم خه بهره ته وه په نكول هملستان هلهمدارنك بكات له
نيو كوردان . به تايه تي كه نكول كړدنه كي زور چهخت كړدوه ،
نكول په كه مه يداني خوړفدنو پيښو پيستن داده كړئ .
۱۰ - شانازی : وا دپښ خه بهر بڼ شانازی پښ . حاجی كه شانازی به
ته نه وه كورد ده كا . به دم هم مدح و شانازی به وه خه بهره كه مان
ده داني

خو دزاني سلاهي ته كراد
نيره وه بكرة تا ده گاته قوباد
مه سو زاناو هونه روه رو مين
زيرك و زيرو ته ملي ته ديدين
له شجاعت وه كو رستم
به س خاوه وه كو حاتم
له كاوانو شواني كورده كان په ك
په به بڼ له شكري مه د كړدو له ك
مريفي نيوه مه يادي شهيت
له كن هه نقا فروجه حاجی له كله كي

چونيه تي راځه ندني خه بهر :

ته وه كه خه بهر ك راځه گه پښ ، به تايه تي ته كره مه بهتني ماناي
دروستې خه بهر پښ كه ركه ياندني باسه كيه و بهس ، ته وا دپښ ناكاداري

دباره كړينه كه مسوگړو هېچ شمې له سر نامېتن و هممهوش كړيكر
پروای دیتو دودولۍ په كې دهره ویته وه .

۴- یاوا ددین كه كړيكر خه بهره كه برانن ، بډلام پروای پښ نه پښ ، نكړول
لڼ بكات . لیره دا دسان ددین نووسر پښ له سر خه بهره كه دایكرن ،
به لام ددین پښ داكرته كې له جارېك زیاتر پښ ، پښه وې كړيكر له كلی
شپیان بیتو خوارو پروا پښن . راده و شپوهی جهخت و پښ داكرته كه ش
ددین به كړيكری تاسن نكړول كړنه كه پښ . تا كړيكر زیاتر نكړول
بكات تو ددین زیاتر خه بهره كه نه كېد بکې شم جزره ش پښ ده كوترن :
« دؤخی نكړول » و. كو پښ خه بهره كې پښو و پلپښ : « به زانی خوا ،
دوتی غږم كښيكم كړی » لیره دا جهخت و پښ داكرته كه زیادی كړد .
چكه له ووشه (خږم) كه جهختن تېداپه ، شم رسته په سویتدبلی
تېداپه سویتد به زانی خوا ، كه شم سویتد خورا تېدی هېچ شم
نامېتن ، نكړول كړيكر هر چهند زؤرو قههش پښ همموی له بهر دم شم
سویتد كه وړه په دا دتوتوه .

هه ندي سه رنج

شم هر سن دؤخی خه بهر (ساكار ، داواكارى ، نكړول) كوتان
ددین چوپنه تی راكه باندنه كه له كل بارى تايه تی كړيكر دا بكونجن له
دؤخی ساكاردا خه بهره كه به سادېی ددوږن . له دؤخی داواكارى دا
خه بهره كه په ك جار جهخت ده كړن له دؤخی نكړول دا خه بهره كه
دووجار یا زیاتر جار جهخت ده كړن . جهخت كړنه كه ش به كړيكری بارى
كړيكر ده كړن . بویه زؤر چه شنه جهخت كړن هه په . یا جهخت به
زؤر جزر ددین نه مانه هاندېكيان :

له بوستانی ئېرمدا گەت نىيە وەك
 شەمەمەى وەك شەمەمەى وەك شەمەمەى
 كوتى نالى ئەتۇ بىرە ئەمەن دىم
 خوداگەى بىن خوداگەى بىن خوداگەى

۴) بە ھۆن بەگەر ھىتانی ھەندىن ووخەوہ :

ا - واتاوى - خۇ : وەكو د من خۇم چووم .

ب - ھەر گامەران دەلن :

بەلام ھەر ئەبى شەنەن دەركەوى
 كورد لەم ھەورازە سەختە سەركەوى

ج - گەت ھەردى دەلن :

گەت ئەدەى تازارى كيانى مەست و يىتدارانى شەو
 خۇت ئەخەيتە بەر شەپۇل ئەشكىن بىن پايدانى شەو

د - ھەركىز (۱) : كۇزان دەلن

بەلام تەبىئەت ھەركىزار ھەركەر

بىن روناكى بە ، بىن بەدى ئازىر

ه - بەدى (۲) بەدى چوومە بادىشان .

و - وەلامى د تۇ ئەچووتە بادىشان ؟ .

ز - بە سۆيىشخواردن : وەكو ئەم سۆيىشەى بىن كەس :

(۱) ئاھىن ئەووش لە بې پكەين كە وووشەى ھەركىز ھەمىيە لە ر .

(ئەنى) دا دى .

(۲) بەدى (ھەمىيە تەئكىدە بۇ وەلامى پرسیارنىكى ئەنى ...

به خودای بی شهریک و لاهه‌کان و واجیده
عاشقی تو نه‌ومن له دلمای ناکری کردونه
ناکریکی واهزار سال نای پرزیتیه سر
آست کسرو کلیه و بلنسی تا نه‌بد نه‌کرزیتیه

* * *

دازشم—تمن

دارشتن نو کۆتیه په که راستو درو به خویه وه هلنارئ . چونک
نو مانایه که تنیدایه هیچ واقعی دمرهوی نی په تا بزاین داخزا :-
کلی ده کونجن یا ناکونجن وه کو

ماژی یو مردن بحر په ژبان

چون قازانچ دکهی تا ده کی زبان

نمه نه میشتن و فرمان و هاندانی تیدایه نه مانهش چاکه و خراپه ه لده کړز
واته دوشن نه میشتنیک یا فرمایک یا هاندانیک چاک یی یا خراب
به لām نه مانه مانای وا نی په که راسته یان درو په چاکه و خراپه شتیکه
راستو درو شتیکی تره

دارشتن ده کړیته دوو بهش

په کهم داخوازی - طلبی -

دووم : بیله داخوازی - غیر طلبی -

دارشتی داخوازی نه و په که داوای شتیکت لن ده کات . نه و شته ل
حالی داواکه دا میشتا نه ووه . نه کهر بووین و بایینه ووه مانای وای
داخوازی په که یو مانای دروستی خوی به کار نه هان ووه . مانایه کړ
خوازه یی ده که یه نن دارشتی داخوازی زور لقو پزی لن ده یینه ووه ،
نمانه هندیکیان : (فرمان ، نه میشتن ، پرسیار خوژی ، بانکه) ،
که له پاشان به درپژ تر پاشیان ده که یی .

به لām دارشتی (بیله داخوازی) نه و په که هیچ داواو هاندانی
تیدا نه یی . هیچ شتی واپسنی تیدا نه یی که زووی دایو و برایتته ووه
مه بهستی یی شتیکی تر یی . نه مانه شیان هندی جزری هیه وه کو

(حاجبانی و سوتندو هیتی - رجاء -) (۱)

• حاجبانی حمدی ده لئ :

به به به چ رۆژنکی نه وه

هدی هدی چ هورنکی نه وه

حاجبانی نامرازی خۆی هدی نه مانه که مێکیان :

۱ - به به به !

وه کو شیرده کی حمدی !

۲ - هدی ، هدی

۳ - پدککو پدککو لهم ناسانه شینه !

۴ - ته ها ته ها لهو حه شانه ته !

۵ - هدی هو : هدی هو لهو سه پیرانه !

۶ - نوا هو ! نوا هو ! له مێزه پهلای داوه !

۷ - ناخ ناخ له دست چهرخی چه پگهرد !

۸ - حه یف ، مخاین : سه د حه یف و مخاین دنیا یتیم ده مینن چه تۆ به

دهستی قیرۆی پرینه ده .

۹ - دهك : دهك خه جالهت بی !

۱۰ - ئۆخه ی : ئۆخه ی ته مجارهش به دیداری جکه رگۆشه کم شاد بووم !

۱۱ - ها ها نه مه زیاتر یۆ سه رگۆله کردنه

ها ما کووم ئیخی وا چۆن ده کی !

• سوتند : زۆر جزره سوتند هه ، له مانه هه ندیکیان

(۱) زاناگانی رهوانبیری ته به شه ی دارشتن به شتیکی بی بایه خ ده زانن و

خۆی پتوه خه ریک ناکه ن . په لām ئیحه وامان به باش زانی به کورگی

باسی خۆی به شه گانی بکه ین .

- ۱ - نایبش : به خواو پیتنه بهرو قورغان .
- ۲ - نه ته وایه تیو نیفتبائی : به خاگ و نه ته وه
- ۳ - خرمایه تی : به خرم و کس و کار .
- ۴ - یادو یه وه ری : به کزری مردوران .
- ۵ - به ره دوو : سبیتد به سهری نه و کسه پا نه و جه ماعه تی له
- که لیان ده دوئی
- ۶ - مهنه وی وه کو برایه تی ، خۆشه ویستی ۱

هینشی ۱

هینشی نه وه به داوای شتن له به کینک بکی یاشتیکی این ره چاوبکه ی و
 نه و شته له وانه بن پیتنه دی . نه که ره له وانه نه بن پیتنه دی ده بن به
 خۆزی - نعی - . هینشی خواستن به هزی هه ندن نامراز ده بن وه کو
 ۱ - هیوا : دلدار ده لن

هیوام به تزیه نه ی تازه مثال

به یانی بییه نمونه ی مبال

- ۲ - تگا : تگایه ته مرۆ مه چوه سه له ری .
- ۳ - توخوا : نه مه نامرازی هینشی خواسته و پارانه وشی نیدایه :
- د توخوا نه که ره سه ره دایکی کوئده که مان نه که ی ۱ . نه مه پوخته یه کی
 دهرشتی پتله داخوازی ئنجا دهرشتی داخوازی که نه م شانه ده که رته وه :
- یه که م . : فرمان (الامر) نه وه به که یه کن له روانکه ی ده سه لاه و
 که وره یی به وه داوای جن به جن کردنی کاریک له یه کینکی له خۆزی
 به ره ژیرتر بکات . ره کو : دلدار ده لن :

پنی وونم پیزی سئیل کلکجه یا تاپۆ بده یا بارکوه پسرۆ

نهمش پنی دهگوترنی فرماتی (دروست - حقیقی) جاری وایه
فرمان له مانای دروستی خزی دهردهچن که داوای بهچن هیتانی کاریکه
له رووی زهبر بهدهستی بهوهو مانایهکی تر دهکپهنتی که له رهونی رسته که دا
دهردهکوهی ، نهمش پنی دهگوترنی فرماتی (خوازهین - مجازی) . .
نهمش ههتدیک له مه بهسته خوازهین یانه

پارانهوه نهو داوایه که بچووکو بنهتیز ، له کهرهوه زهبر بهدهستی
دهکات . بین کس دهلن

خوایه بهخته جدههنتهم نهچمه ریزی وههفیان

جهتهنتی چی ؟ ییتو واین عهینی تیسارخانهیه

بین کس له دهست ییژاری خزیهوه . داوا له خوا دهکات ییخانه
دزدهخهوه . داواکمی بۆته پارانهوه . نهک فرمان .

داوا نهکر ههر دوولا هاوژنی یهک یسن . وهکو نهوهی تۆ به-
برادهریکت بلنی : « مهسه پرۆ قوتابخانه ا »

• خزی : نهو گانهی داواکراوه که وۆر تازی پنی ههرای هاتهدی
نهکری . « نهی دهرده مردن ، بهرۆکی نهم خه لکه بهرده ا » مردن پنی
بهرۆکی خه لک بهربدا ؟ ناوانیکی کهوردهیه ، بهلام کوا ؟

• ههرهشه نهوهیه فرمانه که ههرهشی تیدان وهکو : « نهی
داگیر کهری نهکریس ، پنی له-هه خاکه کهمان هه لکه ا نهم فرمانه
ههرهشه کهوردهشی تیدایه .

• نامۆزکاری نهحمد موختار بهک دهلن

بخریتن چونکه خویندن بۇ دېلەي تېغى دوڭستان

ھەمرو ئانۇ زەمانن ھەينى تەلغان و نسوپەرتانە

• پەك خستى : ئەو يەكە ئەرماتەكە بۇ تەھەدداد پەك خستى كۆيىك
يىن . وەكو : « وەرە رۇژىك لە جىنى مەن كار پەكە ۱ » واتە كارى مەز
بە تۇ رانا پەرى .

يىن كەس دەلىن

كار ئەتوانى بە دەپە ھەرە بچۇرە ئاسان

سەرپەك : ئەو يەكە ئەرماتەكە بۇ ئەو يىن كۆيىك لە دووشت يا پتر يەك
بۇ خۇى ھەلپىزى . (ئەدەب .) دەلىن

قا چەند پە مېھرو سستەم ئەو يىمە نوپىدە ۱

يا بىكۆرە يا رووم بەدەپە خەف ورجا چەند ؟

(ئەدەب .) پارەكەي . لە دووشت كىرەتە سەرپەك . با ئەو تەب
يەكجارى . بىكۆرى ، يا رووبەكەي بىدانى و لايەكەي لىن پەكەتە .
• • • • • حاجاتى : دلدار دەلىن :

بەزى ئاۋ ئاپدەو سەيرى چە بەزى جاۋىدانىكە

ئەم ئەرماتە بۇ سەرسۆزمانە ۱

• • • • • ھاندان : يىن كەس دەلىن :

لاۋاننى ۋەتەن غەيرەتن پەكەن

دەي ئەشتىن لەشەو ۋا پەتەرچوۋ شەو

• • • • • يىچەك ئەم مەتەستە خراۋەيى پانەي سەرەو ئەرمەن رۇر مەتەستە
نەيش دەكەپەن پەلام ئىتە پەوۋلەدە ۋازمان جىتا .

جوړه کانی فرمان :

لهمان له کوردی دا په دوو جزو دین :
ا به مزی به کار میتانی کرداری داخوازی . وه کو کاکای فلاح دین
مل دین بکرو هرؤ یؤ بهرزی
یا سرداری به یا سرداری به
» بکرو . هرؤ « کرداری داخوازی و فرمانه کیان پښ کراوه .
ب - به مزی به کار میتانی (با) لکه ل کرداری رانه بردوی هیش
خراستوه . وه کو :

شون له بلان له بلان

هسته با بچیه - بیرانی

(با بچیه) بریتی په له (با + کرداری رابوردو)

سرنج : ینیجکه لم دوو جزو فرمانه سردوه چاری وا هیه فرمان
ده که رسته قالبی کرداری رانه بردوو . نه مهش نه وکاته دین که نه وه فرمانه که
دردد کاله چاونه وهی فرمانه که ده کاژر به هیزین . وه کو تاها په که به مکتبه که
دین : په یانی ده چیه فلان دین . دین ا وهرؤ فلان دین ... دین هر بچیه ...
دووم : نه هیختن - انهی نه مهش هر فرمانه په لآم نه که فرمانی
جن به جن کردنی کارنک په لکو فرمانی نه کردنی کارنک که کو بگر
خهریک دین یا به تمانین یا له وانه دین بیکاک . داواکش دین له ورو
ده سلات و ده س رقتتوه دین ... په مهوش نه هیخته که دین :
نه هیختنی (دوست) خو نه کبر له و مه یسته دور بچیه مه یستیکی تر
بگه یه نی نه و خله مه یسته که ده یسته خوازه دین
نه هیختنی دوست وه کو :

د کوره ، له چی پو لو دهم لاره ۱ ، ۲

نامرازی نه هیفتن :

له کوردی دا دوز نامرازی نه هیفتن هیه :

۱ - مه . وه کو کهره مه مره به ماره

کور تانت یو دئ له شاره

پ - نه . وه کو : هدر دی دلن

نه که ی خوت خه پته بهر تیغکی دوو نه بر و تا نه کوثرای .

سه رنج : نه وی شایه نی گوته نامرازی (نه) له کرمانجی خوارو

نه هیفتن تیغکی توندوتیژ ده که به نی و له (مه) به هیژ . له کرمان

سه روودا کتومت چینگه ی (مه) ده کړیته وه . وه کو : نه که ، نه چه .

نه مه وا ، تنجا نه هیفتن خوار دی . توش نه وه به که رسته که

مانای خزی دهر بچو مانایه کی تر بکه به نی که له رهوتی رسته

درده که وئ . نه مانا خوار دی بهش پو زور به ست ده بیست

نه مانه نه ندیکه بان :

• پارانه وه . به لای کزی دلن :

نه م زولمه قبول نه که ی خودایه

نه سلا نه م لم به کس نه مایه

هه ز چنده نه م رسته به له هیفتنه ، به لای نه هیفتنه که خورتی و ز

تیدا لی به ، به لکو بوته پارانه وه ، به لای پارانه وه به کی زور چون

نامرازی (نه - نه که ی) تیدایه که نیغانه ی توندوتیژی به . به کاره

نه م نامرازهش راده ی زوری زولمه که یتغان دده

• - نکا : بن کس دلن :

باسی مهحزروونی و که ساسی خۆت مه که ، توخوا وهتەن !
 چونکه بـهـو باسه برین و زامه کـم ده کولیتـه وه
 ئەمه نکاپه که - بن کس - له نیهتانی دهگات ، ئەک ئەههتـن بـین
 یۆیهش تکای لێ دهگا چونکه باسه که برینی کۆنی ده کولیتـه وه . جاداخۆ
 نیهتانی به کۆنی دهگا ؟ له باسی کردنی که ساسی خۆی ده وهستـن ؟
 . نامزۆکاری پهنده که ده لێ د مهروانه سهری تاسی ،
 مروانه بهختی خاسی
 دلدار ده لێ :

وونی ئهوجا به سه نهقام کۆیت لێ بـین رزوی بۆت بلن
 وهختن شتیگ کرتهدم که ره به کۆرانی مه لێ
 . مه ره شه : دلدار ده لێ

کۆیتخاکه وونی سه مه مات نهیی
 وه کۆیرایی چاو ، وهمل شکو .
 . نائومیدی : مه لای کۆیی ده لێ

سووری سوو زهردی . چاوشین نهکی به ئومیدی بی
 نهوهل به قووهتی خۆت دوهم به مه مه وونی وهیی
 بۆ نهوهیهتی کۆیکر به تهواوهتی له سووری مووزهدی چاوشین -
 (ئینگلیز) بـین ئومید بـین که هیچ خهیری له ئیوچهوانی دا نی به و له زهرد
 بهولاوه قازانجی که لانی لێ رهچاوان فاکرتی .
 دلدا نه وه : وه کو د کۆنی مه ده وێن ،

پرسپار تهويه كه داواى زانينى شتيك بكهى . پفسپتر نه تراينى ا
تهيرانى ، يۇ تهويه توش ناكادارى بيت . وه كو : « يه كه م روژنامه
كوردى ناوى چى پوو ؟ » تهيه تهكه ر توشته كه نه زانوى به توى ييزانى
تهيهش ماناى دروستى پرسپاره . وه كو تهيه تهيه تهيهش هه به كا
مه بهست نه رسته ي پرسپارى زانينى شته كه نهين بهلكو مه بهست كه ياندا
مانا يه كى تر ين كه له روتى رسته كه دا درده كه روتى . تهيهش پنى
ده كه روتى ماناى خرازه يى - مجازى - .

تهو شتهش كه ده توى ييزانى ، واته پرسپارى دهره ق بكهى

سنى جزوه

۱ - يا وا دهين كه پرسپار دهكهى مه بهست تهويه ين پيوه ندى نيوان دوو
شت يزانى . ناخو تهو پيوه ندى به هه به يان نى به . بويه وه لاهه كهى يان
(بهلن - نا) دهين ، يان (نهخير - نا)

كه ده پرسى تايا زير ژونكه هه لدينى ؟ مه بهست تهويه بران
پيوه ندى له نيوان زير و ژونكه دا هه به يان نى به . چونكه دوو دليت و
به تهواى نازانن داخو تهو پيوه ندى به هه به . جا نهكو پيوه ندى به كا
هه ين وه لاهه كه وا ديتتهوه : « بهلن - نا - زير ژونكه هه لدينى ،
خو نهكه پيوه ندى به كه نهين - كه ليردا تهيه يان راسته - وه لاهه كه
به جزوه دهين : « نهخير - زير ژونكه هه لبا ميتين . »

تهو جزوه پرسپاره به هوى تهو نامراز تهوه دهين

- تايا : تايا به هاران بابان ده بارى ؟

بە نەرى (۱) نەرى دویتى ھاتىتە سەيران ؟

ج - چما : د چما تۆ چوو پروى بۆ بادىنان ؟

وەكو بەھزى ئەم نامرازانە دەين . بەين نامرازىش دەين . وەكو :

سوارەكانت دى ؟ لىرەدا ئەگەر بە نووسىن بىن بەھزى نىھانى

پرسىيارە دەزانىن كە پرسىيارە خەبەر نى بە . ئەگەر بە قەش بىن بە

ھزى پەردە ئاوازی دەنگە دەزانىن كە خەبەر نى بە پرسىيارە

ھەر لەبارەى ئەم جۆرە پرسىيارە كە - بەلن - و - نەخىر -

ھەلدە كرى : دوو جۆرمان ھەبە :

۱ - پرسىيارى ئەلى : ئەو بە پرسىيارە ئەلى تىدائىن . وەكو : (كىتەبە كەت

نەخويندە ؟) لىرەدا كە كىتەبە كەت نەخويندە پىتە وە دەلنى (ئە -

نەخىر -) . بەلام ئەگەر خويندە پىتە وە لامە كە بەھزى (پا) يا (بەلن)

دەن : يا خويندە مە وە .) بەلن خويندە مە وە .)

ب - پرسىيارى بوون : ئەو بە پرسىيارە كە ئەلى تىدائەين . وەكو

ئايا كرىستان قىتەكە ؟

۲ - يا وادەين پرسىيارە كە سەرىھكى تىدائىن . واتە دووشەك يا زىاتەك

بدائىن بۆ ئەو ەلەمانە وەلامە راستەكە ھەلىزىرى .

لىرەدا پرسىيازكەر وە ئەين ئەز ھېچ لە مەسەلە كە ئەزانى . يا دەزانى

بەلام زاتىنە كەى لە چوارچىتە بەك دايە . وەكو : د تۆ ھاتى يا ېرات ؟

لىرەدا تۆ دەزانى يا واتە دەكەى كە دەزانى ھاتەكە پروە لە ئىوان دوو

كەس دايە (تۆ - بىزات) بەلام ئازانى لەم دوو ەلە كامە يانە ھاتوۋە

(۱) نامرازى (نەرى) ئەگەر لەكەل كىردارى رانە پىردوۋ بىن دە پىتە پرس

پىن كىردن نەرى نەرى پىچىتە بازىرى واتى ؟ ، خۇ ئەگەر لەكەل كىردارى

راپىردوۋ بىن دە پىتە چىنكەى كىرمان : نەرى ھاتى ؟

و لاله گهش چیاره ، نه گهر هاتنه که ی بووین له لیه له و دوو که ده یز
 ده لئی : « من هاتم . » یا « برام هات . » یا « ههردوو گمان هاتین ،
 خۆ ته گهر هاتنه که نه بووین و ههردا له پنج دا سه رچیخ چووین نه و
 و لاله که را ده که وسته ده « که هاتین نه هاتین » یا « نه من هاتم ، نه برام ،
 یا به سه ر چۆر ئکی تر که هاتنه که له ههردوولا دهور بخاتوه . » یا
 وه که نال ده لئ :

تا یا به جه مع و دایره به ده ورو کانی یا

یا خۆ یوه به ته فیه ته بی شۆرش لفسور

۳ - یا وا ده یز که پرسیار که لایه ئیکی شته پرسراوه که نه زانی و بهرین
 بیرانی . لیره دا په ناد ده بانه بهر نامراز ئکی پرسیار که داوانی روو کردنه و ی
 نه و لایه نه نه زانی و ی . پێ له گونگزه ده گات : وه کو : « کۆماری مه هاباد
 که ی دامه زرا ؟ » لیره دا ده یو ئ نه و گاته برانی که کۆماره که ی تیشا
 دامه زراوه . نامرازی پرسیاریش زۆر پاشان پاسی هه ندیکیان ده که یز .

شێوه ی پرسیار :

له کوردی دا ، به شێوه یه کێ گهشی به دۆو چۆری پرسیار ده کری :
 ۱ - به یز نامراز نه و به که رسته ی پرسیار ی هیچ نامرازی تیدا نه یز
 وه کو : « نه وزاد چۆته هه وراخان ؟ » - لیره دا - وه کو با هه مان کرد -
 نه گهر به نووسین یو به هۆی تیشانه ی پرسیار ده ده زانی پرسیاره .
 نه گهر تیش یو به هۆی پێژ ده و ته به ته ی ده ئکه وه
 ۲ - به نامراز : هه و پرسیار ته یه گه به هۆی نامرازی که وه داوانی زانی
 روو به کی مه سه له که به گاه . نامرازی پرسیار له کوردی دا زۆر

• ئايال : ئەمەش بۇ ساغ كۆرۈنۈش ۋە ئۇنى پەيۋەندى ئىۋان دور
شە . ۋە كۆ

« ئايال تەۋزاد چۆتە كۆرۈنۈش ۹ »

لەم چۆرە پىرىپاردا دەشت ئامرازە كە قىزى ۋە پەندى پەندى
دەنكەۋە پىرىپارە كە بىگەنەن . ۋە كۆتۈۋە دەپن كە - ئايال - لاپىرى ئۇرۇش
دەپن كە - ئايال - بۇ تەنكىدە بىخىتە پىش ئامرازە كەنى دى . ۋە كۆ
(ئايال چەندە كار كەمان دروست كۆرۈۋە ۹)

(ئايال مامۇتا لە كۆتۈۋە ۹)

- ئايال - لەم دور پىستە يەدا كەرتە پىش (چەندە ، لە كۆتۈۋە) بۇ جەخت ۋ
پىن داكرتن .

• كى بۇ كە - پىكە دېلان دەلن :

ئاخ كى پى بانك ۋە ۋارو پەم

بىگەنەن كۆتۈۋە كۆتۈۋە پەم

• كە (كەنكى ، كەنكىن) بۇ كەنە سالم دەلن

خۆزگە دەموانى لە تارانا تەجانبە كەنى دەلن

كۆپى يارە مەشەدەم يا مەنمە ۋە رەدى دەلن

• كوا (كا ، كراتن ، كاتى) بۇ شىئە : كۆران دەلن :

كوانن زولفى رەش

كولى ئال ۋە كەش

كوا ۋە پىكەلى چەمال

كوا حوسنى پى مىسال

• كام (كېبە ، كېهان ، لىۋان) بۇ ۋە لىۋان دى . كۆران دەلن ،

كام بەرزى-جوانە. وەك بەرزى بالاى ؟
 كام تېغىك ئەكەتە تېغىكى ئىو نىكەي ؟
 كام-ئاسە ؟ كام مەيل ؟ كام چاۋە-ئوۋى ؟
 تەلىسماۋىيە. وەك مى. دلدارى ؟
 • بۇ (لۇ ، بۇج ، بۇچى ، لەبەرچى ، قەي) . بۇ ھۆر سەبارەتە
 دىلان دەلىن

ئەگىنا شەراب لە مامۇستەي ماف
 بۇ ئەكەشتە ئەۋەپەر قولى قاف ؟
 • چۈن (كوو چلۇن ، چەوا) بۇ بارو دۇخە (.چۈن كەپەشتە
 كرىستان ؟
 • چەند (چىئا) . بۇ ئەندازمە . چ پىئوان بىن چ كىشسان بىن چ ژمارە .
 بىن كەس دەلىن

توخا پىنم . بىلن چەند چوانانت دى ؟
 چەند چوۋتە يارى دەست لەملانت دى ؟
 • • چ (چى) بۇ شتە . بىن كەس دەلىن :
 دوچارى چى پىۋى وا . پەشۇكازى ؟
 لەبەرچى پەستە ماخو دامارى ؟
 • لە كۆئە . بۇ چىكايە . دىلان دەلىن :
 لە كۆئە شەراب ؟ . لە كۆئە شەراب ؟
 بۇ لە ئىنمە پىۋى بە رىچكىسى . سەراب ؟
 • ئەرچى : لەكەل كىرداى داۋىردوۋ بۇ كىرمازو . دوۋدلى يە . وەكو
 (ئەرچى چوۋى بۇ سەيرانى ؟) لەكەل كىرگازى رالەۋىردوۋ بۇ پىرسو
 راۋەركىرتە . وەكو « ئەرچى ئەۋ كىتپانە . ئاجىۋىتتە ، رە ؟ »

• چما : لهم نامرازه بۆ ئهوه بهكاردى كه تۆ به جزرىك له شتىك
 كه يهتبيته و پاشان بهجزرىكى تر پكهوتته و وگومانته بهين كه تنى كه يهتته كه ت
 راست نه بروه . وهكو « چما نازاد نه چوه كوتابخانه ؟ »
 • ئهدى : لهمه چۆره پىنداكرتتيكه . بۆ ئهوه مه بهستى كه دهشتى كوينكر
 لى پهبيمان بروبتيته و . د ئهدى نه تهرتته و ؟ ليره دا دهين پرسباره كه
 هه - نهنى - بى

هه بهستى خوازهيى :

بىچكه له مه بهستى دروستى پرسبار كه داواى زانىنى شتىكه دهشتى
 پرسباره كه لهم مانا دروستهى خى دهرهچى و مانا بهكى خوازهيى بگهيهين
 كه له رسته كه دا دروده كوتى . نه مهش هه ندى له مه بهسته خوازهيى يانه :
 • نكرولى بۆ نكرولى كردنه وهكو نال دهلن :
 شيعرى خهلكى كهى دهكانه شيعرى من بۆ نازكى ؟
 كهى له دىقته دا پهتك دههرا له كهل مهودا دهكا ؟
 وانه شيعرى خهلك له نازكى دا ناكاته شيعرى نالى ، ههروهكو چۆن به .
 له بارىكى دا ناكاته تال - داوه دهزى - نهنى . كۆران دهلن :
 كام ناسه ؟ كام مهيل ؟ كام چاوه نوارى ؟
 تهلبى ماوى ؟ وهك هى دلى دارى ؟
 وانه هىچ ناسه و مهيل و چاوه نوارى بهك وهك هى دلدارى تهلبى ماوى نى به .
 بۆ چه سپاندنى مه بهسته كه نالى دهلن
 وا زه ن مه به روخارهى تۆ غاييه قوربان
 بنواره ، چلۆن چه به له بنوده يه تهرما .
 (چلۆن چه به) وانه زۆر باش چه به .

• بېرده واسی ناخوښی یه . تایه پرکې دهلن :
 تاپه کې قوربان بتالم من به نیشو درده وه ؟
 دس به نه ژغور به سر دلیم به رنګی زه درده
 واته ژور له میږه من به دوست نیشو درده وه دنالم و نهم نالینه شم
 هر بېرده وانه . دها بهس ین !
 • کوربه یی : سالم دهلن :
 چورمه سر زیافته میلا به کری حال جه ناب
 چ بلیم خه لکینه ؟ بزم ناپه ته بر مه ددی حساب ؟
 چ بلیم ؟ واته هرچی بلیم هر کده . زیافته که له وه کورده تره به
 کزنه ی من پاس بکړئ و پتته حیاو .
 • سوو بوونه وه . مهلا محمدی کزیی دهلن :
 وا وه ژیر که و نرون به ین دسه لات
 ره یی نه و نه و به بوجی وای به سات ؟
 مه بهستی نه وه نی به هوی به سره هانه کی بزانن به لکو دپه وئی کول و
 که سر سوو بوونه وهی خوی بهم پر ساره دهره یی .
 • حاجبانی : وه کو « نازاد . چوڼ پور نه هان بووی ؟ ! »
 مه به ست سر سامی یه که به
 • سر کزنه و نام ژکاری . حاجی دهلن :
 بوجی فرموده یی لمین
 اطلبوا العلم ولو بالحق ؟
 واته پتته مبر وای فرموده و نپوش ده ین وایکه نه و له و فرموده یه
 لاله دهن .
 چورم : خوزی (التمنی) ، داوای هاته دی یا کردلی شتیکی نازرو

خۆشەويستە كە بوولەكەي لەوانە لەين پىتە دى . ئەگەر لەوانە يىن پىتە
دى . يا ئەگەر بىرۈي ۋاين دىتە دى لە خۇزى دەشۇرىن دەپىتە جىشى
- كە پاسان كرد - خۇزىش ھو جۇرە ؛

۱ - يا ئەۋەتە خۇزى بە شىتەك دەخۋازى كە رابردوۋە نازە تەناۋەت
ناكەپتەۋە . ۋەكو بىريا دۈپىن بچوۋمايە مالى مام (نازە دۈپىن
رابردوۋە ناكەپتەۋە . ھەركىن ناتۋانن لەم دۈپىن يەدا بچىتە مالى مام .
بۇيە ئەمە دەپىتە خۇزى .

۲ - يا ئەۋەتە خۇزى بە شىتەكى رانەبردوۋە بخۋازى كە ئەستەم يىن پىتە
دى . ۋەكو . د ۋاى دەنا سەفەرىكى سەر مانىم بىكردايە ۱ . ئەم
خۇزى يە ھالى ھازىر ئەستەم بۇ تۇ بۇيە تەت ناپەتە دى .

ئاھرازەكانى خۇزى :

- خۇزى - ۋاستىن بە ھزى كەلىك ئامرازەۋە دەين . ئامانە مەندىكىيانن :
• خۇزىگە (۱) (خۇزى يا ، خۇزى ، خازل) ۋەكو :

خۇزىگە ئەمزانى تۇ بۇ

ۋا خۇت ئەگەي رەنجەزۇ

• بىريا (۲) (بىريا بە بىريان خۋاى) . ۋەكو :

بىريا ھەر لەمىدىيى . دىتم ئەمنا - سىيى

• كاشكىن (كىشكا) . سالىن دەلن :

ئەمىزۇ يۇنۇ خالى ئەم خەلكە نمۇتەي مەھسەرە

كاشكى دەتەدى لە قابۇتا جەمىيى مەردومان

(۱) كورد دەلن : دارى خۇزىگە يىن بەرە

(۲) كورد دەلن : (بىريا) يان چاند شىن ئەپەر

پينجهم بانگك (النداء) . نهو به كه ته كه ر بانگي گويگر بگات . وا
داواي لن بگات هوشيار پتهوهو بچته لاي . وه كو ، هژ مام چرتيل وه
نهختن لام دانپه . . ته بهش ماناي دروستي بانگه . خو ته كه ر بانگه
بژ نهو مانا دروسته به نهين بهلكو بژ مه بهستي تر ين كه له رسته ك
دمرده كه وي نهو حله دهينه مه بهستي خوازهيني ... له مه ولا نهختن با .
دهك بن له كوودي دا بانگك كردن به دوو چور دهين :

۱ - بهين نامراز . وه كو هينم دهلن

ودره مه يگير نهوشو خهس دل كه كم كه كم

لووژهوم بهرده سهري ناموئي چورههين كه كم كه كم !

له م چور ، بانگه دا ته نيا به كزواني په ودهو ناوازي دنگه وه بانگه
دمرده كه وي .

۲ - به نامراز ته بهش وا دهين كه نامرازيك بژ بانگك كرونه كه
كاريتن وه كو هلام دهلن :

تهي له كه وه بژچي داساوي ؟

بژچي وا كه وهو شين هه لكه راوي ؟

نهو نامراز تهش دكړينه دوو چور ، به پني شويتيان له رسته وه .

۱ - نهو نامراز ته شي له پيش بانگكراوه وه وين . ته مانهش هه ندېكپاڼه

. تهي ين كهس دهلن

تهي وه تن مه فتووني تژمو شپوه تم بهر كه و نهوه

وهختن به ندي وي ته سارهت ين به بهندو كزنه وه

. هژ : دلدار دهلن

سهلامو هه ليك ، هژ كاكي ناودير

هه ليك سه لام پيادهي ته نيا

هۇ ھۇ . (تەمە يۇ دورە) . (ھۇ ھۇ مام ھۇمەز ۱)

۲ - تەي لامرازانە دەبنە پاشكرى بانككراوگە . تەمانەش ھەندىكىيان
(۱) بەزۇرى يۇ ناوى تاكى تېرىنە بە كار دى وەكوو زىوەر دەلن

مامە ھۇمەر سەد شوكر تۇ قومەتو چامەت ھەيە

ھەر لە دى يەك چەندەزو ھەردو پەرايەت ھەيە

بىن كەس دەلى :

كوردە تاكى بىن خەبەر بى نوتت بىن ھارىيە

(ئى) . يۇ ناوى تاكى مەيىنە بە كاردى وەكوو

كچىن ھەستە بچۇ قوتا پىخانە

پا وەكوو : (پورى ، ژىن ، ھورمىن ، گەورى)

(ىشە) لە گەل ناوى كۇ بە كاردى وەكوو زۇربەي ھەرە زۇرى

ھەيرانەي كوردى بەم شىوہ دەست بىن دەكات د براينە ، برادەرىنە ۱ ،

سەرنج جەبارى وا دەين يۇ جەبخت و تەنكىد دوو نامرازى بانكە

پىكەو دىن پا يەكن لە وانەي لە پىش بانككراوگە دىن و يەكن لە

وانەي دەبنە پاشكېر وەكوو زىوەر دەلن :

ئەي كوردەنە ئەي ھەردىنە

بادەس لە ناو دەست كەين ھەرو

ھەبەستى خوازەينى

كوتمان ھەبەستى دروسە لە بانكە كەردن ئەو بە

يەكن داوايى ھوشيار بوونەو ھاتنى كۆيكر بىكات يۇ لاي بەلام رۇز

زۇر جارى وا ھەيە تەم ۱۰ يە دۆيژ دەيتتەو دەيتتە ۱۰

وەكوو دىن كەسا ، دىلما ، دىالما

چار واده یی که بانگ له مانا دروسته ده شۆرئ و ماناو مه بهستیکه
ده که یه نئ : یا قه کهر مه بهستی پهن مانایه کی تره که له رسته که دا در
تهویش ده گوترئ بانگ خواره یی

تههش هه نئ له مه بهسته خواره یی یانه ی بانگ :

• دل لئ سه نئ : وه کو کوپنه د ستی خوتان بوو شپئن ۱ ،

• هاندان وه کو بن کس ده لئ

سه ده ییسته مه کورده. غه ده تی له خه و راپه ره مه ولئ هه به

• شین . وه کو سه لام ده لئ

کولیلو شپنه ئه یه به نوره رۆله رۆ رۆله

ده سه ئه ئه ژئز بووم بووم یه کۆنهره له م ده شته چۆله .

• داخو خه هت . کاکه ی نه لاه ده لئ

ئه ی. دل وه کو من بناله

هکری بۆ نه و چوار مناله

• سه رکۆنه مه لای. بکۆی ده لئ :

ئه ی کوردی. نه فاسی خانه ویران

وه ی مه بدی زه لیل شینخو پیران

• وه پهره ئانه وه کامران ده لئ

دایه تۆ مت. بۆ پهروه ده کرد

بۆ خۆشی خۆت بوو یا بۆ گه لی لورد .

پوخته ی به شمی یه که م چه نند سه ره نجه ئیک :

پوخته ی ته م به شه ته وه به که خه ز نووسه ریک شینازی تایبه تر

هه به له نووسین دا ، وه هه موه شینازی کیش یا ده که ویت، قالی خا

به دلپشتن دهرده برئ . خه بهر تهويه راست و درؤ هه لېکړئ . دارشتن
تهويه راست و درؤ هه لېکړئ . دارشتن دووچؤره ۱ داخوازی و ينله
داخوازی . داخوازی به که پنتج بهش ده گړته وه د فرمان ، نه هېستن ،
پرسپار ، خؤزی ، پانک ۲ . هه ربه که له مانهش مانايه کی دروست و
چهند مانايه کی خوازه یی هه به که له رسته که دا دهرده که وئ

په يوه نللی خه بهرو دارشتن :

زؤر چار واده بئ هه ربه که له خه بهرو دارشتن له مانای دروستی
خؤيان دهرده چن و له بانئ په کتر په کار دېنو مه بهستی په کتر ده که بهن .
واته جاری وا هه به خه بهرئک مانايه کی دارشتن تېدايه و جاری واش
هه به دارشتنئک خه بهرئک ده که بهن .

• جاری وا هه به رسته يک خه بهرو دارشتن ده که بهن و هکو (مادام
دهخوئنی سرکه وی ۱) واته د پخوئنه تا سه رده که وی . د جاری وا
هه به دارشته که فرمانئکی تېدا بئ و فرمانه که زؤر توند بئ و پخوئنه
قالی خه بهرو . و هکو ناخايه که به کرمانئک پلئ د بهیانی ده چپته
بازار ۲ واته دېن بېچنه .

• يا وا دېن خه بهرو که فرمانئکی تېدا بئ په رامېر بهه کابراهه کی
که ورو آهه که رؤ رېزو نېحرام خؤی له شېوه ی فرمان - دارشتن -
دور پخانه وهو پېخانه قالی خه بهرو . و هکو :

(جه نابت کتېبه که تدهی) له بانئ (کتېبه که بېينه ۱) يا واده بئ
آهه که مه بهستی هوشپار کردنه وهی کوپکر بئ و خؤی له دارشتن دور
پخانه وهو به خه بهرئک هوشپاری پکاته وه . نه بهش نزا که تئ تېدايه . و هکو
ماستا به قوتابی به کانی پلئ

(قونایی. ژیر گنمتورخمی ناتاک) نه بانی (نه تهر خمی منکه

• هندی جار واده بن خه بهر ده کوته قالبی دلپشته وه .

وه کو (بخوته وختیه تی ا) واته نه م گانه گانی خویتدنه ا)

• بهم جزره خه بهرو دارشتن زور جار له چینگه یه کترو که یاند

مه بهستی یه کتر به کار دبن

بەشەرتى ئۆزگەرتىش شى كۆرۈنۈشى رەستە

لە زامانى كۆردى دا ھەر رەستە يەككى دەيگىرى لە كۆمەلە ووشە يەك
پىك دىت . لە بىگىر كۆردارى تەواو كىرە ئامراز پىك دىت . جا ئىزە دا
ئىمە وەكۆر رۆزما تىرەستەك لە شى كۆرە وەى رەستە نادوین ، بەلكى لەم
سۈچە وە ھاسى دەگەين كە پەيۋەندى بە رەوانىيىتى رەستە كە وە ھە يە .
بۇ ئەمەش ئىمە چەند باسنىكمان دىتە پىش كە بە پىنى دەرۋەھى تۈانا
لەن پان دەدوین . ئەمەش ھەندىك لە وە ھاسانى كە بە پىۋىستى دەزانين
لەن پان بدوین . (ناوھىتان - جا ھى بىگىر پىن پىا كۆردار - لا پىرن -
جا لا پىردى بىگىر پىن پىا كۆردار - پاش و پىش كۆرن ، تاپەتى .)

يەككەم : ناوھىتان

ناوھىتانى بىگىر زۆر جارى وا ھەيە رەستە يەك پىۋىستى بە
ناو پىردى بىگىر لى يە بەلام تەكەر لەكەل ئەماش دا ناۋى ھەردىن .
ئەم ناوھىتانە خىزمەتى مەھەستىكى تەكەر دەكەت كە دىدە وى پىۋىستە
دى . ئەمەش ھەندى لە وە مەھەستە
• بۇ چەخت كۆرن لە ھەر بىگىر كە وەكۆ
(ھەر ئەو پۈۋ ھات . ھەر ئەو پۈۋ ئىھەكەى راپى كۆرد ، ھەر ئەو
پۈۋ ئىھەى لە تەنگانە دا دۆكەر كۆرد .

پىن كەس دەلن ئۆ چىت مەن كۆردم ئەتە وەى كۆردم
• بۇ دىرۋەدان بە تەكە تا كۆيگەر كۆن راپىلن . جا ئەمەش چ لە پىر

بابه پېژند، کم ټکر. ښه ، چ له باره خوښه وېستی

پ / نومه چي په به دهسته ده ؟ و / نومه کتيبه .

له وده لامل دا نه وړنده بهس بوو که بلنې (کتيبه) به لامل که ناري بکاره
هتياو کوته (نومه ..) يو نه وړته دريژه به که بهدي . پزي مهيا
زيانويش دريژه به که بهدي و قه نري به دمه به بکي . پز
نوهي که پرسياري نهو شتانه ي لن کردين . يا به ته مان تو شتر
وای از روڼ بکې ته وه . وه کو له ولامې پرسياره کي پښورودا بلنې
د نومه کتيبه که پښ نيش بووم ده پښورته وه .

• يو پښانداني که وره يي بکړ . وه کو

پ / نړئ نازاد هاته وه ؟

و / به لن ، نهو بليحه ته هاته وه .

له راستي دا نه وړنده بهس بوو بلنې د به لن . يا د به لن ، هاته وه
به لامل که کوته د به لن نهو بليحه ته هاته وه ۱ ، تو پښ ه لکوته
نازاد رانه وکته هتيا (نهو) وه سيفه ټيکي باشيشت دايه پال ، د
نوهي له پرسياره که داوای روڼ کردنه وي نه لابه نه لن کرا پښ ، ته
له خوښه واده کي . که وا ده کي پښ نه وړته بليحه تر که وره يي نازا
به کو ټکر بکې به ي .

• يو پښانداني سوکي بکړ . نه وړش هر وه کو نوهي پښور وایه
به لامل له باني سيفه ټيکي بهرزو باش ، سيفه ټيکي بهو خراب ده داته پا
بکړي لاو هاتو . وه کو

پ / نړئ رهمو يان دايه دادکا ؟

و / به لن رهمي که تنکه ريان دايه دادکا .

چکه له ودي که نه وړنده بهس بوو بلنې (به لن) . يا (به لن دايه

دادکا) . ناوی ره مزی هتاو سیفه تیکی به دیخی دایه پال که که تکرده ..
 ده توانن لهوش ریاتر بدا به ده میوه و حوکه که شی باس بکا .. بیست
 . سالیان هاویخته ژووری) هم زیاده رزیفتهش و ژوئیه که نه نجای
 که تنه کی دهر بخا

• یز سه سامی نه گهر کارو کردمه به کی وا حرا بته پال بکهر که
 چیکه می سه سامی بن وه کو

پ / ئایا راسته نازاد شیرینکی کو شتوه ؟

و / به لن راسته نازاد کو شتوبه

یا / به لن نازاد خوی کو شتوبه

• یز نه وی قسه که ماوهی پاشه که می له پهردهم دا له میتته وه . نهوش به
 تاییه نی له دادکا و تمار کاو شایه دو که واهی و باسی یاسایی دا ده بن
 وه کو نه وی که دادور له شایه نی پرس
 ژو دیت چه تۆ هه لۆی کوشت ؟

ده بن بلن • به لن دیم چه تۆ هه لۆی کوشت . •

واژه ده بن ناوی (چه تۆ) ییتن و تۆمار بکرن . نه گهر شایه ده که ناوی
 نه میتن و ههر به و نه ده وازیتن بلن کوشتی . (یا به لن هه لۆی کوشت) .
 پاشان ده توانن پاشگه ز بیه وه و بلن مه بهستم چه تۆ نه بووه ، سه ز بووه ..
 به لاه که ناوه کی هتا ئیدی دهر نه نی به شیمان بوونه وه و پاشگه ز بوونه وی
 نامبنن

ناوه یێانی کردار :

مه بهست له کردار ، ههر ته نیا کردار نی به به لکو کردار و پێوه نه ده کانی
 کرداره . که له فارسی کوزاری پنده لێن .. کرداریش وه کو بکهر ،

زۆر چار واده بىڭ كە رستە كە پىئوستى بىە ناومىتئانى نىيە بەللام ۱۵
ئەمەشدا تەكەر ناوى ھەر دىتەن . كە ناوېسى دىتەن مەپەستىكى پىنە
ئەمەش ھەندى لىو مەپەستانە .

• بۇ پىشانىدە كە مزانى كۆيىكەر ۋەكو :

پ / كى بەرپىۋەبەرى كۆۋارنى كەلاۋىز بىو ؟

و / سەجەدى بەرپىۋەبەرى كەلاۋىز بىو .

لە راستىدا ئەۋەندە بەس بىو بىلەن - سەجەدى - بەللام كە كىردا
دروپات كىردەۋى ناوى ھىتا . بۇ ئەۋەبى بىو كە مزانى كۆيىكەر پىشانىدا
جارى ۋا ھەپە لە كاتى ۋەللام دانەۋەدا بۇ سىۋىكى ۋىز كۆرۈنۈشكە بى
پىسارە كەردە كەدا لە پاش ۋەللام دانەۋە تارۋى پىسارە كە
ھىتئانى كىردار ، ھەمان پىسارە دروپات دەگەتە ، ۋەك ئەۋەبى بە چا
خاۋەنەكى داپداتەۋە ۋاپە دەلەن

د سەجەدى بەرپىۋەبەرى كەلاۋىز بىو كى بەرپىۋەبەرى كەلاۋىز بىو
• ئەۋەك كۆيىكەر بە تەۋاۋەتە لى مەپەستى تەكەر ئەگات .

دوۋەم : لاۋردىن

زۆر چار وادە بىڭ كە لە كاتى ئوۋسېن ۋا ناخاۋەن دا جىيىكەپەك پىئوستى -
بە ناۋەردىنى بىكەر يا كىردار يا تەۋاۋەكەر بىن بەللام ئوۋسەر بە ئەنقە
لايدەۋە ناوى ناھىتەن . چۈنكى مانا كە لە رستە كەۋە دىۋارە ناۋەردىنى
رېئادە دەزئان ۋاتە بەھۋى ئەۋ ۋوشاۋەكى كە . كۆتۈرۈش ساۋاي ۋوش
تەبىزراۋە كاپىش دەۋەدە كەۋى ۋ ئىش پىئوستى بە كۆتۈش ئەۋان ناكات
لېزەدا مەرجە بىن ناۋەردىنى ئەۋ شاتەش كە لادەپىن مانا كە ھەر دەپەكە
ئەكەر دەرنەكەۋى دەپتە مەپەل مەتەل .

لابردنی بکەر : کەبکەر لە رستەدا دەبرئ ، بۆ مەبەستی نایەتی.

ئەمەش هەندێ ئەر مەبەستانە

• بۆ ئەوەی بکەر لە تام و بۆ ئەکەوئ ، چونکە هەندێ شت هەیە ناوی
زۆر بێ خێری نامیتن وەک (ئەوەی چاکە بکا دیتەوه رئی)
دەبوا بانی ئەوەی چاکە بکا - چاکە - (دیتەوه رئی) بەلام بکەر کەلابرد
کە ووشی (چاکە کە) بە بۆ ئەوەی تاسی ئەبرئ

• ئەکەر دەرئەتە کە ئەنگێ بێ و ماوەی درێژ پێندان نەبێ یا ئەکەر
خۆی ، هەر ئەکا درێژی بێ بدات و بیهوئ لە کورتی بپێتتەوه وەک
باوکت چۆن ؟ باشە

لە جیانی (باوک باشە) . کە بکەرە کە ئەرئ دا بۆ ئەوەی بوو زوو
بپێتتەوه

• ئەکەر دەرئەتە کە زۆر ئەنگێ بێ و ئەکەر بترسێ ئەوەک ئەر
دەرئەتە کەمە کە هەیە لە دەست بچن وەک ئەوەی برادەرئەنگ
نوست بێ یا دانێشت بێ یا وەستا بێ و زەبێ پۆیشت بێ و ئاگای لە خۆی
نەبێ ، لەولاش ماریک بە تێژی بۆی بچن . تۆ کە چاوت بەم دیمەتە
کەوت دەزانی دەرئەتە کە زۆر ئەنگێ و زۆری ئەسارە مارە کە بکا . ئەسە
برادەرە کەت ئیدی هەر ئەوە ئەوەت پێ دەمینن هاولر بکە (مارە)
بۆ ئەوەی برادەرە کەت خوشیار پێتتەوه دەست و بردێک بکات و خۆی
بزرگەر بکات بەلام ئەکەر تۆ ناوی بکەر پێشو بەدی بە دەمێوه
باسی بکە دەرئەتە هوشیار یروناوەی برادەرە کەت نامیتن .

• هەندێ جاری وا هەیە کە ئەکەر بە ئەنقەس ناوی بکەر نامیتن بۆ
ئەوەی هەر کات و یستی یا ناچار بوو ، بتوانن پاشکەر پێتتەوه ئەکەر
بتهوئ جەزین بە کاڕاپەک بەدی و بلی (خۆڕی بە) (لێزەدا تۆ ئەوە

کابرات نه میتا بزیهش نارت نه میتا تا هر کانت تهنگار بورو: یا درست
که بختن بتوان حاشای لن بکوی و لنی دن له گهل فلانم نه بوه له گهل
فیسارم دابروه .

• نه گور سرگینش بکت لابو و بشوئ ۱۰۰ زووترین کات هم سرگینش
بکینه نیت . و کور نه وی که مندالیک ناچج دهین ههرا ده کات بز مالوده
دولن ناچج ، ناچج)

لابردنی کردار :

کردار بز گهلن هه بهست لاده برئو ناوی ناهینترئ
نه میش هه ندئ له و هه به تاته

• که گوتنه کوی ریاد بینو نه گوتئ نه یتته هوی شیوانی مانا که .

پ - چهند کس هانن ؟

و - دوو یا دوو کس

• بز جهخت و بهینر کردنی مانا که کوران دولن

فرمانن فرمانن

تهی کورل بز دوردی بیچاره

چاره بهک دهرمانن

واته فرمانن بدوزنه و چاره بهک بکهن دهرمانن ناماده کن

کرداره کان له شیره که دا فری دراوئ . هم فری دلنه مانا که بهینر

کردوه بن کور دولن ،

سه دوی بیستنه کورده لمیده تن

له خه و راپاره هه ولن هه من .

به سیه ته زانېن ، چيلمن ، سهنه تن
 سووکی هه تا کی ناوی حورمه تن ،
 که ماناکه به ته قلو لیکدانه وه درک بکړئ و پښوېست به ووشو
 ناوېردن نه کا ، وه کو
 پ - کیت هه به ؟
 و - تـز ،

وانه توم هه به . به لام که کوتی تو ، نن ده که یڼ هه به - سنی چی به و
 پښوېست به ناوېردنه که تامینن
 . نه که و بیت و ناوېردنی دوو پات بوونه وه یڼ . چا یو نه وهی ته که و
 خزی له م دوو پات کړدنه وه به رزکار بکات چارېک ناوی دیتن و جاری
 دودم ناوی نا با . وه کو
 منیش چووم وېراشم

وانه منیش چووم وېراشم چوو
 چوونه که چارېک یو - من - و و چارېک یو - برام - ، یو نه هه ته نیا
 چارېک ناوی چوونه که ی هیناو هه دوو بکه ره که ی کتړا وه سر نه و
 کړداره ، یا نه و کړداره ی دا به هه ردو وکیان نالی دولن
 نه و چاره غه زاله نه تهراتی سرو ماله
 نه و نیرکزه کاله نه منی هنجو و نه کاللا

سومې پاش و پېش گردن

له زما یی کوردی دا رسته له چه ند پنه رهنیک پڼک دئ و هه به کښکښ
 له مانه له دارشتن رسته ی کوردی دا چنگای تاییه تی خزی هه به به لام
 هه دئ چاری وا هه به که نه و ده زانه له چنگای خویان ده جولین و

دهخريته شوپتی تروه ، چا جولانه که يا بهرو پيشه يا بهرو پاشر
وانه نهو بنه زدهی که کسی ليوه ده کرځي يا له شپي خزی بهر
پيشهوه هله گزوي يا بهرو دواوه . بهلام نيمه ليردا زيانر مه بهت
پيشهکوتنه ... ره گزو بنچينه کانی رسته ، چ بکر بن چ کردار بن
چ توارکر که پيش دهخري به مه بهستیک پيش دهخري . نه ما
هه ندي له مه بهستانه :

• ده شپي نهو پيش دهخري خوشرو مرکيني په کی تندا بن . و
په ميرد دهلن

هانن شهيدگان به جلو بهرگی خوښه وه

دايکی وه تن ده هله سلوايان به پيشه وه

له رستې په کم دا ده بوا بلن : شهيدگان هانن ، بهلام له بهر نه
هانن شهيدان خوشو مرکيني و گوره بن تندا به پا به غي خسته
ووشی (هانن) ي پيش شهيدگان خسته وه

• ده شپي ناخوشي په هه بن . بؤ نه شپي له و ره گزوي ناخوشي
ده گه بن پيش دهخري تا به زوونرين کات بيگه به بن . سلام دهل
هاوار نه کا دايکی وه تن

وا کبان نه دا پيا يا بگن

ده بوا بلن (دايکی وه تن هاوار نه کا) بهلام له بهر نهو هاوار کرد
ناخوش و به ژاره و فريادی تندا به ، پيش خسته وه و نا گريگر به زرو
کات له و ناخوش ي به بکات که نه مه به به ، له و شپي هه به
قاپش ليردا دوری خزی له پاشر پيش خسته که دا ديوه .

• له ناپيه تی . نه گهر پيش و پيش خسته که په پوهندی په کی ناپيه تی :
دو شت به به پيشن وه کو مينن دهلن

که چي تووشی ره نهجه رژی و حاسره و دهر دم نه من
له که ده دست نه چرخه سیله نابهزم مهردم نه من

له نیوهی یه کهم دا ده بوا بلن (که چي نه من تووشی ...) به لام نه و
تووش بووله که ی پیش خستوه و - نه من - ی دوا خستوه ، چونکه کرنکه
لهم رسته یه دا پنهان دانی تووش بوونی نه و به ره نهجه رژی و حاسره و
درد ، له نیوهی دوه پیش دا ده بوا بلن « نه من مهردم » به لام نه و
مهرده که ی پیش خستوه و بهم پیش خستش مهردایه تی یه که ی تاییه تی
کردوه به خزیه و . واته مهردم نه من نه که هیچ شتی تر

چوارهم : نايبه تي (المقصر)

- (نايبه تي) وهك زارواډه كي رهوانپيژي به ووه ددوتري كه شته :
 (سېفه تيك) نايبه تي ټكني له كسني يا شتن و نهو له سدر هر ؟
 مخي نهو په يوه لدې بهي له كل شته نايبه تي به كه دا هه ين ... وهكو (كزر
 له ين كهس شاعري نه به) ليرهدا سېفه تي شاعري تي نايبه تي كراوه به
 كزران . دواي كزران شاعري تي يو كهس له ماوونه وه . هر كزران به
 شاعري وپرايه وه . له م نهوونه په دا هم شته مان يو ددوده كوئ :
 ۱ - ليرهدا هاسيك هه به كه نايبه تي كړدلي شاعري تي به په كزران . د
 باسه له رهوانپيژي دا پښي ده كوتري (نايبه تي) .
 ۲ - له م باسه دا شتن هه به كه شاعري تي به نايبه تي كراوه به كه سېكه
 شته كه شاعري تي به - پښي ده كوتري (نايبه تي - المقصور) .
 ۳ - نهو كه شش كه شاعري تي به كه هر يو ته و ليرهدا كزرانه پر
 ده كوتري (نايبه تدار - المقصور عليه) .
 ۴ - (نايبه تي) و نايبه تدار (له زانني رهوانپيژي دا پښيان ده كوتري
 (دورلای نايبه تي - طرلا القصر)

دابه ش كړدني نايبه تي

چوزه گاني نايبه تي (به كورني دروسته دانه پال)

نايبه تي دوو چوزه . دروسته نادروسته . يا له پاني نادروسته كه دانه
 په كاردن . قز كه شتيك نايبه تي ده كه ي به شتيكي تروه وه . له م نايبه
 كرده پا له راسته لينه و اليعدا دروسته شتي تر هه لباكري ، يا نه ه
 دانه پال - اضافه - دروسته كراوه شتي تریش هه لده كړي . چوزي به آ

تایبەتی دروستە - ټمر الحقیقە - جۆر. دووم تایبەتی دانەپالە -
ټمر اضافە -

۱ - تایبەتی دروست : ئەو یە کە ئەو پەپوئەندی یە لە ئیزوان (تایبەتی) و
(تایبەتدار) دوە هەبە شتیکی راست و دروست بێ و ئەو بەدەر هیچ
شتیکی هەلنەگرتی بە هیچ جۆری تر لێک نەدرێتەو . وەکو (ئەنیا
مانگی شوبات پیست و هەشت یا پیست و نۆز رۆژە) .

پەپوئەندی ئیزوان (مانگی شوبات) و (پیست و هەشت یا پیست و نۆز رۆژ)
پەپوئەندی یەکی دروستە . چونکە لە راستی و الیمیشدا هەر وایە و هیچ
مانگی تر نەپووە و نابێ کە (پیست و هەشت یا پیست و نۆز) رۆژ بێ .
ئەو لە تر یا سی یاسی و یەك رۆژن یا وەکو :
(ئەنیا رۆباری دێجلە بە ناو بەغدادا دەروا)

ئێرەدا رۆبارێك هەبە و ناوی دجلە . ئەم رۆبارە تایبەتی یە بەشارێك کە
بەغدا یە ئەمە پەپوئەندی یەکی دروستە ، واته تایبەتی دروستە - چونکە
بێجگە لە دێجلە هیچ رۆباری تر نی یە بە ناو شاری بەغدادا بێ پەپوئە
۲ - تایبەتی دانەپال : ئەم جۆرە تایبەتی یە ئەو یە کە شتیك تایبەتی بێ بە
شتیکی تر و ئەو پەپوئەندی یە بێش بۆ شتی تریش ئێپەرێ . وەکو :

(هەر نازاد زیرە کە) ئێرەدا زیرەکی هەبە و نازاد هەبە زیرەکی تایبەتی ئێرە
بە نازاد ئەگەر بێنە سەر و البیج و راستی دەپێش خەلکی تریش هەن زیرەکن
بەلام ئەوەندە هەبە کە ئۆ زیرەکی تایبەتی دەکە ی بە نازاد مەهەست ئەو یە
لەچاو یە کێبکی تر یا چەند کەسێکی ترەو تایبەتی پەکی بەو ئەگە نا بە
شێوە یەکی گشتی وەری بکری خەلکی تریش هەن وەکو : نازاد زیرەکن و
رەنگە لەویش زیرەکترین .

یا وەکو . (شێرژاد هەر شێر دەنووسن) . مەهەست ئەو یە کە بەغداد

(جا مهرچی بن) نانورسن ... لهك هېچ كارو كاسې ناكا خاړې لروسي
وانه یو شتی تر تنه پورې وه كو خواردن ، خوارده نه . پاری كړدن
خوښه ده . په لآم یو پهك شت تن پورې كه نه ریش په عخان اړوسنه

چۆره گانې تاییه تی (به گوڼره ی هاردوولا)

تاییه تی : چ تاییه تی دروست بنو چ تاییه تی دانه پال ، له رووی سیفته
مهوسوونده دوو جزوه . یا سیفته تاییه تی ددین به مهوسوون
مهوسوون تاییه تی ددین به سیفته . (مذهب له سیفته و مهوسووا
نوره نی په كه له زانستی ریزمان دا مهیه .

۱ - لهویه سیفته تاییه تی بن په مهوسوون وه كو :

(هر من ناشادم) لیره دا سیفته ناشادی تاییه تی په ټه - من
سیفته تش كه تاییه تی ددین په مهوسوون . هم تاییه تی پروت یا پدوره
ددین ، یا به دانه پال .

۱ - په دروستی . وه كو ، (نهوی بالدار نه بن نافرئ) لیره دا سیفته
فریش تاییه تی كړدوه په بالدار . خپری بالدار نافرئ .. واته فرینه
پو خپری بالدار تن پورې . همش تاییه تی دروست .

ب - په دانه پال وه كو : (هر كوران شامیه) . سیفته شامیه
تاییه تی په كوران . هم تاییه تی دانه پال چونكه ښكته له كوزاڼ
خلكي تر هډن كه شامین . په لآم شامیه تش كوران - به رای كه كمر
په سر . له وان دا زاله :

۲ - نهوه په كه مهوسوون تاییه تی بن په سیفته ... وه كو (لازاد تن
خوښه ده) . لیره دا مهوسوون - لازاد - تاییه تی كراوه په سیفته
خوښه ده - .. لیره دا دیان كه مهوسوون تاییه تی . ده كړئ پر

سيفته . ئەم تايپەتى كىردەنە يا بە دروستى دەپن يا بە دانەپال .

۱ - بە دروستى . وەكو : (ئادەمىزاد تەنيا لە سەر زەوى دەوى .)
لەردەدا مەوسىروف - ئادەمىزاد - تايپەتى كىراو بە سيفەتەك - ئىپانى
سەر زەوى - .. ئەمەش تايپەتى بەكى دروست ، چونكە تەن ئاپەرى بە
ئىپانى سەرمانەكە يا مەرىخ يا رۇژ .
بە - بە دانەپال . وەكو : شىرزاڧ تەنيا دىخۇرە ، لەردەدا مەوسىروف -
شىرزاڧ - تايپەتى كىراو بە سيفەتنى دىخۇرى . ئەم بەيەندى بەش
دانەپالە چونكە دەشنى ئۇ سيفەتنى تىرىش تەن پەرىن بەزىرەكى ،
ئازايسى ، دايرى

جۆرەكانى تايپەتى : (تەنيا تايپەتى دانەپال بە كۆرەى بارى

كۆيكرەو .) بە كۆرەى بارى لىكەدانەو : بۇچوونى كۆيكر تايپەتى
دانەپال دەكرتە چەند جۆرەك . بۇبەش كۆتەمان تايپەتى دانەپال وەپەس
چونكە تايپەتى دروست لە بەيەندى بە دروستەكە خۇزى كە وائەفەكى
راستەقەنى مەيە هېچى تىر مەلەكەنئو بە هېچ چەشنى تىر . لىكە مادىتەو
بەلام تايپەتى دانەپال لەبەر ئەو بەش دىش دەپەرتەو ، لىكەدانەو
تىرىش مەلەكەنئو . جا بە پەنى لىكەدانەو كۆيكر تايپەتى دانەپال
دەكرتە سەن جۆر .

۱ - ئايپەتى . ئالغانە : ئەمە ئەكەر كۆيكر پىرواى . واپن كە ئەو بەيەندى بە
ئە ئىپان (تايپەت) و (تايپەتدار) دا مەيە ، ئەم (تايپەتدار) بەش
دەكرتەو ئەم شتى تىرىش ، وائە . ئىچكە لە (تايپەتدار) شتى تىرىش
مەن كە بەيەندى بەكەيان . بەسەردا بىكەن .

۲ - تايپەتى . ئادەمىزاد : ئەكەر پىرواى كۆيكر پىچەولەنى ئەو بەيەندى بە

بن که له تیان (تایهت) و (تایهتدار) دوه دهیه .

۳ - تایهتی کال : همه نه که کویکر له باړی هروڼو له پوره
په بوندی تیان (تایهت و (تایهتدار) دوه دووډل بن نه په توار
پروای پنه پنه ، نه په توارویش رته پکاڼه ورو پروای به پنجه وانه پنه
نیستاش هم سچ چاره تایهتی په دوو نمونو چپاواز روڼه ده که پنه
نمونو په کم : نه که سیفه تایهتی په موسوف وده کر : ده
هر خانی شاعره ، لیردا سیفه شاعرتی تایهتی کراوه به
موسوفیکه که خانی په . چا لیردا نه که کویکر له کال یستی
له پده پروای واپور که راسته خانی شاعره ، به لام شاعری تریش
وکه موله ویو فالو کوران واته سیفه که بوسوفی تریش
تن ده پری نه ده دیته تایهتی تایانه .

خو نه که کویکر له پروایدا بن که خانی هر شاعری په به
په کیکی وکه موله ویو یا نالی یا کوران شاعره نه و دیته تایه
پاوه ژوو .

به لام نه که کویکر دووډل بن له و ناخو نه خانی شاعره یا نه
موله ویو یا نالی یا کوران ، نه و دیته تایهتی کال

نمونو دووډل : نه که موسوف تایهتی بن به سیفه ، وده کم
د لیر هر ده دیته ، لیردا موسوفیکه ده که د لیر تایه
کراوه به سیفه پیکه که خوینده وده . نه که کویکر پروای واپن
راسته د لیر هر ده دیته به لام هم تایهتی په بوشی تریش تن ده ،
وکه خورتن ، پیاسه کړن ، نه پاری کړن تایهتی تا فانه . خو نه که پرو
واپن که د لیر هر ده دیته له ده دیته ، واته نه که پرو
نه و پنجه وانه پنه پنه که بن ، نه و دیته تایهتی پاوه ژوو . به

له کەر درودل بن له ودا داخو دلبر هه ده خو پسته هه پا هه ده نرو پسته هه
هه کاته ده پسته تاپه تی ئال .

(تاپه تی)

له زمانێ کوردی دا

بن کومان هه زمانێک رینگاو ئامرازو شێوازی تاپه تی خۆی هه به — ز
دارشتن و دروست کردنی تاپه تی (تاپه تی) له ئه ده بو زمانێ کوردی دا
به زۆر جزوو به مزی زۆر ئامرازو ده ده دی . گرنگی پێیان ئه مانه نه نه :
۱ - به مزی به کارهێنانی نه فی و هه لاواردن - استثناء - هه . هه ده به که
له پیش دا شێک نه فی به کی ، پاشان که سێ یا شتی له و نه فی به به به
ده ده تا نه زمانێ نه فی به که به به ده ده نه که نه به ته ئیا به پسته هه ...
وه که (کهس نه ماته ئه کوردستان ، که ریده نه بن ..)

له کوردی دا به زۆری هه لاواردنه که پیش نه فی به که ده که وێ . له رستی
په ده ودا ده لێن : که ریده نه بن ، کهس نه ماته ئه کوردستان ، نه مهش هه نه نه
ئامرازو هه لاواردن ، که شێوازی (تاپه تی) یان لێ دروست ده بن :
• نه بن : مه یله که هه به مه یلانی ، له ناو بوخچه ی — و لانی ، خرا
(نه بن) کهس لا زانی .

• جکه - بێجکه (بێجکه) له تێ کهس لانا سم

• به ولاره : له تێ (به ولاره) ناچمه لای کهس .

• ئازان : له و کتێبه (به ترازێ) هه یج کتێبی تهرت لاده من .

• پێله : (پێله) پا وکم کهس یاده تێم : ئادا .

• لێی ده رچن : ئازادی (لێی ده رچن) هه مه و لوتاییان ماته وول

له تاپه تی

• بن (نه بن) : ئال ده لێ

له لای من هار چردی ناسرو نه چناس

که سی قندا لی به نام شماره (بیت: قز)

۲ - نه دی ... نه مه دور لکن وه کو سی مهرج ده گنهرن . یزیه یا مهر
لاکهنی شسته وه کو (نه دی کردی پردی) . یا همدوولای نه فی .
وه کو (نه دی نه کا ناخرا

۳ - به هوی به کار هیتانی هه ندن و شوره که تایه تی به که دهرده خه
ده به هه سین . وه کو :

• نه نیا (نه نیا) پی به میرد ده لن

نه نیا کاجو تن زیان ده نو تن

که چنی کاکه لن تی به ده کلین

• به سی کزوان ده لن :

نه له شاره نه له دین

نه دی نه سی

وه کز جوان : بین

قزیت و به سی

• هیچی تر وه کو د مژده چه ز که کی خوینده وهو هیچی تر

• مهر : حاجی ده لن :

مهر کورده له به نی کوالر میلله

بین به مهر له خویندنو کیشاهت

۴ - به هوی به کار هیتانی هه ندن ناسرازی لینکده وهو په یوه ندی وه کو

• نه ک : د نازاد آوتابی به نه ک کریکار

• به لام : د نازاد کریکار لی به به لام آوتابی به .

• به لکو نازاد کریکار لی به به لکو آوتابی به

• به پیش خستن : زور چار وا ده بین نایه تی وا دهرده هرین که :

ووشی دهن دوا بخری پیش ده خری . وه کو : کوردم له من . واته من
 کوردم نه که نه ته وه په کی تری وه کو فارسی یا تورک یا جارمب .
 ۶ - به کارمیتانی راناوی جوئی له پاتی راناوی لکاو . وه کو . (نه مه برای
 من) له جیانی (نه مه برامه) .
 دیور ولن

تیه تی باخی به هه شته خواچه یی خه ندانی مخوم
 سه سره تی لای حه یانه قه تری کریانی مخوم
 لیره دا راناوی (مخ) دهوری پنهاندانی تاییه تی کپراوه . چونکه راناوی
 (مخ - م - مان - ت - فان - ی - یان) دهوریکی تاییه تی ده که یی تی .
 نه مه هه ندی شتوازی دروسه کردنی (تاییه تی) یو له زمانی کوردی دا .
 پیچکه له مانهش که لن شتوی تر هه ن به لام نیمه به و لده وازمان دیتا
 نابن نه ووش له پیچکه یی که ووشی تاییه تی خوی له خوی وه نامرازیکی
 به کارو به میزه ب د ارشتی شتوازی (تاییه تی) . وه کو د نه م کتیه م
 به تاییه تی ب د تزی هیناره . . . د به تاییه تی هاتو مپه ته سه ردانی تزی . .

به شى سى به م يه كسانى ، كورتېرى ، درېژېرى

يه كانى هر گدو نووسېن و ناخاوتنېك دوو لای ده په . ووش
گوزاره . نه كره كه كره ووش كانى سړوبه به قهه گوزاره كه بوو ،
گوزاره كى به نه ندازه ووشه كان بوو ، به په پړه ندى په ده كړ
« يه كانى » . (يه كانى) و كړ ترازوويه و ايسه نه كره ووشه
پخه پته تا به كو گوزاره كان پخه پته تا به كى تر ترازووه كه راسه
را ده ووستي . نه ووشه كان له مانا كه زياترزو نه مانا كېش له ووشه كان
ده كېه نن .

جا ليردا هم يه كانى به بڼه پټو ورو پارسه ننگېك بڼه ده سف نيه
كردلى كورتېرى و درېژېرى . واته كورتېرى له چاو يه كانى
كورتېرى په ، هر ودهاش درېژېرى .

له يه كانى دا لموونه مانا كېل زوره . با هم رسته په ورو پكر
« تازاد پټى به سيران چوه هر رمان . » نېشه له ووشانه دا مانا
تايه تى وده كړين . . جا نه كره مېچ ووشه يه ك له ووشانه لا
مانا كه و كړ خوى نامېنېته ووه نه وېش كم ده كات كېوا بوو ووشه
به قهه مانا كېن . . له همدان كاتېش دا رسته كه پېنجه له مانا
مانا په كى زورتر ه لنگرېن .

كورتېرى له ده وانيژى دا نه وده كه ماناى زار به ووشى
د مړېږن . واته نه كره ماناو ووشه كان به رانېر بگرېن ووشه كان له
كه متر بن و ترازووه كه به لای مانا كه دا بڼه . له مېش ها به مړى لا

هه ندى ووشه دهين كه لا پڅنه كه يان كار ناكانه هه مانا كه ، يا به
تايه تي - قصر - كړنه وه . دهين

كور تېرى له بهر توي كه ووشى كه مېر به كار ديتن ، هه ول دده تولى
ته به به خه سټ كړنه وي مانا زور پكانه وه . بهم چوره له كور تېرى دا
نيحاى ووشه كان زياتر دهين مانا كه زياتر قبول دهينته وه ووشه كان چكه
له ماناى ناشكرا سيبه رى ماناى په ناوه كى ترېش پنهان ددن ، ته مېش
دهر نه تيك باش بز كويكر دهه مخه پتن تا به وږهين و خه يالى پخانه
لېكده وه ماناى ناشكراى ووشه كان و ماناى نه و ديو ووشه كانش
به وږيته وه كور تېرى ته سېغه خه سټ و اوولى هه به پږه له شيردا
زياتر به كاردى تا په خشان . چونكه شير زياتر روو له نيحاو رومرو
خه سټى ده كات و په خشان پټه بايه خ . به لايه لى روون كړنه وه وليك كده وه
پاسه كه ده دات له شيردا مانا و به سټه كان له ته نيغ په ك ده تر نه چين و
ده چته باره كه واى لن دى ديره . شيريك چينكاى مانا په كى زور زورى
تندا دهينته وه ته كر پتن هه مانا به به په خشان دويپرن چنده
ديركى دهوى تا هه موى ده كه پته بهر پگاهه ...

به كورنى ، ته م پټه . ته شه پكه ده وركى زور و چينكا به كى به وږى له
زانستى ده و انيږى دا هه به . كه ين زاناي ده و انيږى پا به كور تېرى يان
به رز كړه و نه وه بار ته قاي سه را پاى ده و انيږى يان مانا وه . چينته تيك دلى ؛
به وږى هه به نچينى ده و انيږى له كور كړنه وه و خه سټ كړنه وه دا
به به سټه كه ين . په كه م وږى برولى هه سټ و وږى پياو نه وه به كه
زو ، به كه مقين ووشو و ووتن پ كات پكانه ته نجام .

هه ندى زاناي ده و انيږى هه به و كوچا حظه ابن المقبر و اكې بن سېنى و
ابن سنان الحفاجى و شيب بن شهو مى تر له نه روايه دان كه ده و انيږى

جۆره گانی گوی قیری :

کور قیری دوو جۆره : به یی لایردنی هیج ووشه یك و به لایردنی ووشه یك یا کزمله ووشه یك .

- کور قیری یی لایردنی هیج ووشه یك . یی ییسی ده کور قیری کور قیری :اته پال نه وه به که ووشه گان مانایه کی زور بدن به دهسته وه ده ای لیکدانه وه شی کردنه وه ووشه گان یز کویکر دمرده کوی . یز نه وونه که ده ایی « پیاری زانا تن ناکه کوی . » نهم رسته به هیج ووشه یی لایردنه براوه به لام که کور لای ووردینه وه ده یی یی مانایه کی قول و فراوانتر له وه مه لده کوی که تنها ووشه گان پیغانی دده دن . چونکه پیار که زانا یو دباره له شت ده گات و زو خزی نادا به دهسته وه . هر رووداویکی بیتنه پش لای وورد ده بیتنه وه مه لکپرو ودر کیری ده گات و مه لی ده سه نکینن ، خزو نه نجامه گانی دیار ده گات . له مه ش ده گانه نه وه که خزی له دووی مه ترس رووداوه که پیاری یز و به مه رش که تن ناکه کوی . یا وه کو : « سوار تا نه کلن ناین به سوار » ایبردها هیج ووشه لایردنه براوه . به لام نهم ووشانه ی که ده لیکدانه وه دوورو در یز مه لده کوی . سوار تا نه کلن یی پاکه . به یخ به سوازی نادا . له سوار چاکی نازان . به لام که کلا نجا به چاویکی تروه سه یی نه سه کی و مه شق و مه پیدانداری ده گاهو له ترس گلان خزی ده غانه ژیر ووریایی و مه شقیکی زورو نیی . ورا یکی چاکی لای دمرده چن نه کور نه کلاپا ، نه وه په نده ی ودرنه ده کرحو نه دیرو بهم سواره .

۲ - کور قیری به لایردن . نه وه شی وا ده یی که تارازووی ماناکه له بهر نه وه دایله نکلن چونکه ووشه یك یازیاتر له رسته که لایرایی و لایردنه کیش ناین کار له ماناکه پکات . نه کور کاری تن پکات ناین کور قیری .

کورتری یزیه کورتیری په چوپښه ووشه کڼ گه مینو مانای زورین داو
به ده ستوه . له ویش که له رسته که دا لاده بری ده شن نامرازیك ین ۲
ناونک ین یا سیفتیک ین یا چهند ووشه په ک ین . . . هند . . .

وا به کورتی باسی هندیکیان ده که ین :

• لابرډنی نامراز : وه کو نالی دولن

موو سونبلی ناشته ، دور دانهی ناسوته

دهم خونجه یی نه شکوته ، تن فکړه کوړه یا کچ

نالی له لم ډیره هژراوه یدا سن لیکچواندنې - تشبیه - ی هیناوه

وه کو سونبولی ناشته ، دان وه کو دوږی ناسوته ، دهم وه کو خونچا

له شکوته ... له م هر سن لیکچواندنه نامرازی لیکچواندنې ډرئ داوه که (وه آ

ه . به ویش اینکچواندنه کان پله په ک زیانر بهرو به میزی ه لکشاوړ

پوونته لیکچواندنې ره وان - التشبیه البلیخ - (۱)

• لابرډنی موزاف وه کو (گوند ه موو تن که یفت)

واته خه لکی گوند . ایردا (خه لک) که موزافه ډرئ دراوو ماناک

که م نه پوونه وه هرووه کو خوی ماوونه وه .

• لابرډنی موزاف [الیه] . وه کو (قاسپه قاسپی به یانیاں خوښ

واته قاسپه قاسپی که وی به یانیاں خوښه

• لابرډنی مه وسووف . وه کو (تو نازای ۱) واته :

(تو پیاوونکی نازای ۱)

لابرډنی سیفت : وه کو « ه موو بالنده په ک پیچروی » خوی خوښ ده

واته ه موو بالنده په کی . پیچروډار - خاوند پیچروی - پیچروی .

۱ ارواته بهرکی په که می ره وان پیژی - به شی لیکچواندن -

خۇش دەۋى

مەرج - مەرجىش زۆر شەرت دەگۈچى . « نامرازى مەرج »

كردارى مەرج وەللى مەرج

لاپردنى نامرازى مەرج وەكو پەشپە دەلى

بېچىنە ئەدۈرپە وە كۆن پەندى وا ھەرو

مىنىش لە زۆر ھەردەم چاند بە رەلم پەروا ھەرو

(بېچىنە ئەدۈرپە) دانە [ئەگەر بېچىنى ئەدۈرپە وە]

لاپردى كردارى مەرج وەكو (وەرن ، سەردەگەون)

دانە (وەرن ، ئەگەر پىن سەردەگەون)

لاپردنى وەللى مەرج وەكو (واى دەنا بىت دىپايە چى بە سە

ھەتتە) واتە (بىت دىپايە شىكى ئەشارو عاجچانى بوو دەھ دى .

ئەھ ھەيخە بۆ سە سورمانە

۱ - پا رادەپىن رستەپەكى تەواو لاپېرى ئەورستەپەش يا ھۇپە ، پا پەرھۇپە

۱ - ئەگەر ھۇپىن وەكو (پىنم كوت پىخۇپە وە ، ھەموو پايان لە

خوتىندە وەكەى بوو . واتە پىنم كوت پىخۇپە وە ، خوتىندە وە ھەموو پايان لە

خوتىندە وەكەى بوو لىرەداپەشى (خوتىندە وە) لاپراو . ئەو رستەپەش

كە ، ۋە ھۇ راتنى بوونى ھەموو لاپەك .

۲ - پەرمۇرەگەو : (بۇپە ئەھنادى بەپەكچارى پەپەلگەرىن پەپەو .)

۱ - پەپە بۇپە ئەھنادى بەپەكچارى پەپەلگەرىن پەپە - بۇپە تۆم نارد - پەپە وە

رەپە - بۇپە تۆم نارد - لاپراو . ئەھش پە ھۇپە

۱ - لاپردنى پەپە - زۆر چار وا دەپىن ئەگەر رستەپەكى وا دېتىن

۱ - وەكو ئەھ واپىن كە وەللى پەپەلگەرىن پەپە چى پەپەلگەرىن .

ئەپە كراو وەكو :

(يارمەنى ئازادىم. دا چۈنكى يېزىقتى بە يارمەنى بوو) .
 ۋەك ئەۋىي كە پىرسىيىلىرى لىن كىرا بىن [بۇ يارمەنى ئازادىت دا ؟]
 . ۋا دەبىن رىستەيك زىياتىر لاپراين . ۋەكو ئەۋىي كە (كىزىرا
 لە ۋەركىزىياتى (شازادى بىختىار) دا دەلىق
 (خۋاى كەۋرە قەرمىانى دا بە فرىقتەيك ۋتى
 - بېچۇ بە ناۋ ئەۋ شارەدا بىگەپى دور شى ھەۋرە بەنرخىم بۇ بىچۇ
 بۇم يىتە ۱
 فرىقتە دلە تورقوشەك ۋ لاشى پەرە سىلگەكەى بۇ ھىتا . ۲
 كەۋرە بە فرىقتەى قەرمىو

» - دەست خۇش ۱ چاكت ھەلپۇارد . . . «
 لە ۋاى ۋوشەى (بۇم يىتە) دا دەۋرا بىلن » فرىقتە چو بە
 شارەكەدا كىرا چاۋى بە زۇر شى بە نىرخى كەپت لە ناۋ ھەمىو
 بە نىرخەكاندا دلە تورقوشەك ۋ لاشەكەى پەرەسىلگەكەى دەست ۱
 كىرد ھەلى كىرتىن » نىنجا پاش لىم ھەمىو رىستانە يىتەۋە سەر لە
 بىلن » فرىقتە دلە تورقوشەك ۋ لاشەى پەرەسىلگەكەى بۇ ھىتا »

بەگمىرھىنانى كۆرتىپرى . بۇ ؟

بىن كومان ئوۋسەر يا قەكەر كە پەنا دەپاتە بەر كۆرتىپرى
 پىشەيكەى رەۋاينىۋى و ئىمىرازىكى دەرىپىنى ھەستە ۋەستى دەر
 خۇزى بەگارى دىتتى . ھۇزى تايپەتى خۇزى ھەيە ئەمەش ھەلەئى لەۋە
 ۱ - ئەۋ رىستەيى بە كۆرتى دا دەپۇتى پتەۋترقەكۆزىرەۋ بەش
 ۋ كارىكەرتەۋزىياتىر كار لە ۋورۋاندنى چۇشى دەۋۋونى كىرىكەر دەۋ

له بهرکردنی ناساتره .

۲ یا وا دهن ته کهر ماوی زور نه یزو پیه وئ ره زیلی به کاته که
بکاخو به ووشی کهم ته ناهات بکاخ لیره دا هم کاتیکی زوری ناوی و
هم ووشش پاشه که ووت ده کات .

۳ - کورتبهری له بهر نه ووی له رستهی ناسایی کورتبهره مه بهسته که
خیراتر ده که به نین یزیه باسه که زووتر ده گانه ناسانج و باشر ده چپته
ته تله وه .

۴ - جاری واش مه به درنه ته که نه ورنده ته نکه ته کهر ماوی
نه ووی یز ناینبه وه به در زوی باسه که بخاته پروو ئیدی ناچاره په نا
ده بانه بهر کورتترین شنه ووی دهر برینی مه بهسته .

• - جاری واش مه به ته کهر یزیه په نا ده بانه بهر کورتبهری
چونکه مه بهستیکی نایبه تی مه به و دپه وئ به په کیکی نایبه تی بکه په نزو
کریکر، کانی تر تن بان نه گهن یز نه ویش ته نیا نه ورنده ووشیه به کار دینن
که خزی و به رامبهره که ی له مه بهسته که بکه نو بایی نه وه پروونی ناگانه وه
کی له هاکه که ناشکرا بئ .

• • •

دریژ بیری :

دریژ بیری پیچه وانهی کورتیری به . نه و به که ویرشه کان له ما :
زیاتر بن . واته تۆ بۆ ده ربیری سانیه کی تایه تی ویرشی زاده به آ
دیتن و لهم به کارهیتاشدا مه به سنی تایه تی خۆت هه به ههر بۆ در
پندان و ووشه هیتانی رووت به کاری نامینی به لکۆ بۆ نه و ته به م و
زیاداته یا مه به سته که زیاتر روون بکه پته وه نه وه ک کینکر به ته وای
نه ١٢ یا باشتیر پیچه سپیتی و بیخه پته نه قلوه نه وه ک کوپکر نه و با وهری
نه بن یا پته وێ چهخت له ههر شتیک بکریه و بایه خنی زیاتری
به دی و یا ههر مه به سته پیککی تر . به کورتی دریژ بیری ده بن خن
هیتانه دی نامانجیککی ته که ر بکاک . خۆ نه که ر هیچ سوودی نی دا :
ته نیا دریژ بیری بن بۆ دریژ بیری نه و حه اه له ههر و سیغه
روان بیتی ده شـ وری و ده پته دریژادری ... دریژادری و دریژ
فهرقیان نه ورو هاسانه .

دریژ بیری بۆ که لن مه به سته به کاردی نه و ش مه دتی لهم مه به سته
١ - بۆ روون کردنه وهی شتی ئالۆز و ده بن که نه و ته
دهیکه ئالۆزی به کی نیتداین ، یا ته و تن به کی ئالۆزی به کی ته
کوپکر له مه به سته حالی نابن بۆ به نه نا ده به پته بهر روون کرد
مه به سته که تا کوپکر به ته وای وهری بکری و به جۆریکی تری لێکه نه دا
دلدار ده لسن

نرخنی ئاره وهی روونی مانه ووه -- م
نیکه ناتیکه . چ نان نانی جو .
نه ویش به بن دۆ :

لیره دا نه گهر دلدار ییکوتایه (نرخی نارده لای روونی، مانده ووییم
 تیکه نانیکه) ول وین بده ستایه و روونی نه کردایه وه گویگر لسه وانه یه
 وانن بکه پستایه که نه و نانه ماتیکي که نه و پینخوریعی له که لدایه جا بؤ
 نه و ی گریگر شتی وای به خه یالدا له یین و نه و له حاله نی کابرا
 بکات، هه ستاوه زیاتر روونی کردو ته وه که نه و تیکه نانه نانی چویه . نه ک
 هه ر نانی چویه، له هه و پینخوری خوشی دونی. ادا دلیعی نی یه نه و
 تیکه نانه چویه ی پین بخوا . دیسان دلدار دلن ،

گهر پاره ت دونن سه له م که

له سه ر به شی خوت هه رچه ندی بکا

لیره دا که ده لن تونن سه ام که رهنگه پیار وای بؤ بچن که نه و سه له مه
 له سه ر حسابی به و رووسی زه و یه که پین که هه ر حولا به شدارن
 به لام وانی یه هه ر بویه شه دلدار زیاتر روونی ده کاته وه که نه و سه له مه
 ده بن له سه ر به شی جو نیاری کلزل یین نه ک تیکر ای به ره مه که

۲ - ناوردنی شتیکی تاییه نی پاش شتیکی گشتی نه و یه یه که م جار
 به گشتی باسی شتیک بکه به و پاشان باسه که تاییه نی بکی به به شتیکی
 شته گشتی یه که نه و ش که ده که ی بؤ جه ختو ته نکید کردنه له سه ر
 به شه تاییه نی یه که ی شته گشتی یه که . دلدار ده لن ،

خیرا هه ته وه به دوو یه کی خوش

رونی : به خیر یین . به خیر یین کینخوا

که کوتی (به خیر یین) نه مه شتیکی گشتی یه چونکه به خیر هاته که هه و
 نه و که سانه ده گریته وه که هه و نه ته نه و کینخوا و خه یری کینخواش
 ده گریته وه . پاشان به خیر هاته که تاییه نی ده کا به کینخوا ده لن
 (به خیر یین کینخوا) . نه و ش دیاره بؤ جه ختو پین دا گریته بگره له

فرسانه چونکه چاره نووسی ناروق رشتنی دوازده ساله ی له ده ست کینه ،
 ۳ - ناو بردنی شتی گشتی پاش شتی تاییه تی نه و د به پنهان ناوی شتیکی تا
 بیه ی و پاشان پاس شتیکی گشتی بکیت که نه و شته گشتی به شته تا ، ۴ :
 کی پنهانوش بگریته وه وه کو : « هه ولیره هه موو شاره کانی کوردستان :
 خوزه » له پنهان ناوی « هه ولیره » ی هیتاو پاشان گرتویه هه موو شاره
 کوردستان که نه م ته یه ش هه ولیره که هه ده گرتیه چا که ناو بردنی ه
 وه شتیکی تاییه تی و پیش خستی له سه ر شته گشتی به بو زیاده پز داکر
 جه خته .

۴ - رسته ی هه لره ته (حله اعتراضیه) نه و به که ته که له ناو ته که
 هه لره ته یه ک بکات و بۆ مه به شتیکی تاییه تی رسته ی کی لاره کی پینته ی
 که به یوه ندی راست و خزی به ته که وه نی به و پاشان بگریته وه سه
 جارانی و پنهان بخوا وه کو : سالم دهن :

له لای سالم نه که نه کله وه کهر شورب

به یه تۆ دوور له تۆ سنده نه ئیمه و

رسته ی دووم نه و به که به یه تۆ سنده نه ئیمه و به لام لیره دا ده یه و
 سنده نه له یاره کی دوور بخانه وه هاتوه له پاش « به یه تۆ » هه لره ته
 کردوه و ته ی پچراندوه و گرتویه « به یه تۆ » ئینجا هاتۆ ته سه سه
 ته وای کردوه هیتانی نه م رسته ی هه لره ته ی بۆ زۆر مه به ست ده یه
 هه ندیکبان :

۱ - دواو پارانه وه : نه و به که رسته ی هه لره ته پارانه وه ی تینداین ،
 نمونه کی پیندو دواو پارانه وه بۆ نه و به یو که سنده نه که له یاره کی دا
 یاره کو زیو مر دهن :

چه کی هه ر مه له تن هیلو مه عاریفی یو ژبانی خزی

له ناو تهویش خوا فهوتی بکا چه هله چه کی خیله

رسته ی هه لو - - - خوا فهوتی بکا ، دوا کردنیکه له چه کی خیلو نه ته وه ی
ته به که تهویش چه هله زیور چه هله کی به لاره نه وه نه ده پیسو به مه ترسی به
له ی خزی پر : او دوعای این کردور که له ناو بهین کینجا هاژنه وه سه ته ی
خزی و ته راوی کردوه .

۲- پشیمان دانی گومانو دوودلی به کوما ژستا علاء الدین سجادی ده لن :
(چارن سه پانیه که ی خوم نه که چنکم که وئ که لکینکمان له کریت ، به لام پروام
پن به که دوو بهش به هاتی یتکارو باره دارو چه وری به سانا نه روا
نه که نه یکره نایه نه که چنکم که وئ نه وا ته که ی لای مسز که پر و
سه پانیه که ی هه ر ده بنو که لکینکمان ده کرئ . به لام که کوئی نه که
چنکم که وئ نه هم هه لوه ته کردنه کومازو دوودلی به که په پسا ده کات
به رام به سه پانی به که

نه وه هه لوه ستان یو که له نه بهش تریش به کاردئ ، که پنی ناوئ
زیاتری به دوا دا بهین هه ر نه وه نه ده لیتن له هه ر دوعولری خزماندا که لن
رسته ی باوی هه لوه ته هه ن که له کانی ته کردن گیراته وه ی پاس و خوا سو
ده ته هه ن دا ده کو ترینو بوون به باوو که تر و نه ته سه ره هه و زارانه وه .
وه کو به حاشا حازری - حاشا کی ته و چه ده ته - په رژین بن - خه را
هه ر درژی کا - خوا ده پنه ی خزی کرئ - په کوشن چی - خیر له خزی
نه بین - سه رت نه به شینم - خوی این خوش بن - جنی به ده شت به
شه نان به له هه ن بن - به ده حبت به - خوا به ته به ی که وه کا -
هوور بن - خوا نه کا - خوا نه که ران - کوئی شه پتان که رین - بسم الله -

- بڼ تيوه فاخوش - له ټوون ټو نه ليم - له ټوون - جاوزيان - نه ليم - ه ه
 رسته ی هلو رسته ی تریش که له کانی قسه کردن دا په کار دین
 ۵ - دووپات کړده وه : واده یږ درېزېر - له نه جانی دووپاه کړد
 ووښه یه که یا رسته یه که ده یږ . به لام دووپات کړده وه که هرواخر
 هه به مستیکی نایه تی ده که به نن و غزوه تی لایه نیکي مانای نسا نا
 ده کات . وه کوو له وه ی بړ چه سپاندنی وانا که یږ له یشکی کړی
 یا بړ پشانندی داخو خه فو و پړوښی ، یا بړ دامه زرانندی ه
 کینی سوزاوه ، یا بړ کونای میلانی ناخاوتن و ، جی میشتی کاری
 نایه تی له دلی کویگر ویا بړ ، وه به هه موو لایه کی شته باس
 دایگری ۰ ۱ نمونه یه که : سلام دهل

نه یجولی کوڼ چه م ، نه یجولی کوڼ چه م
 سایه بانی بان سینو خالو م م

دووپات کړده وه ی (نه یجولی کوڼ چه م) بړ کړده وه ی سره تایی
 و دامه زرانندی هه وای کیشه که به

۶ - ته و او کړدن . نه وه به درېزېری بړ ته و او کړدن مانا که ی
 ه ه مانه هه له ناوه خو خراپن له کهل پیکانه باشن ه که له
 به که م دا کوت هه له ناوه خو خراپن خراپه که نایه تی ده ی
 خویازو ینجا که کوت له کهل پیکانه باشن نه هه ته و او کړدن
 رسته ی یشوه

(۱) بړ زیاتر روڼ بوته وه ی هم به سلاه تماشای لاپره (۷)
 ی بهرگی دووه می به وانیتری بکه له وای به دوورو درېزی با
 شتانه کراوه نمرونه یان ی هاتروه بزیش لیره دا درېزیه مان به به

۷- چوړيکي نري درېژېړي هډه یو چه خښو پڼ داکړېڼه په کار دڼ وه کو

- په چاوی خزم دیم- به و کوڼ پانه ییستم . کوزان دېلن :

منیش وهك تیره له دویای که وړه که ردیکم پچړوك

هه نا ناشرانم بنرم پخوتم ، په پال به دد نووك .

ناشکرایه که خوتندن به دد نووك فرین په پال دېن . ده پترانی ناوی

(پال) و (دد نووك) هه له مینن ، که دېتاوی په یو له وده پته چی خصله سر

شته که بکاه ..

زور چار نهك هه دد گوتري ، په چار دېتم به لکو به چاوی سړی خزم

دېتم . وانه خوتنی چاره کوش دیار دد کات که سره له موش له لارکی

کړودی دا زور هاره . له په لایکی لاوکی چه تر هانوره دېلن

شیپانافا دکر نامو خیریتزه خبر پته رها نه

دکر چ خبر پترم خبر پته رها من

نه ما منن به چاون سرن خز دېنوو

له برنی چه تری وانا دېن دوو مانا وڼ له لرونن .

به کار هیمنانی درېژېړی ، پو ؟

پاش له وی که مانای درېژېړی هه ندن چوړی درېژېړمان به نه واره

خته به چاران دینه سر نه وه که درېژېړی بژچی په کار دڼ و ته که

سه پاره به چی پنه ای ده بانه بهر

۱ - یز نه وی به درېژېړی په ماناکه له دلی کړیکردا په سپو

هه ورو کومان و در د لایکی په کی له دل بهواته وه .

- یز نه وی ماناکه به نه واری یز روون پته وه هیچ نالزری و

نېنننن پهك له مه پسته که دا له مینن .

۲ - یز نه وی که وړه یی و نه زنی پهك به وانا که و په کړیکریدات

پوختەى ئەم بەشەۋاچەندە تەلەزىچىك

لە پىراپىر كىردى ووشە كوزارەى دەپ ئاھا، تىك يان ئەۋەتە ووشە
 كوزارەكان پەقەز يەككىرەن ئەگەر ووشە پەختە لايەكى تەرازو و كوزاز
 پەختە لاگەتەر تەرازوۋە كە راست دەۋەستىو پەختە لايەگەدا ئالەنكەز
 خۇ ئەگەر پە ووشەى كەم پىچىروك ماناى زۇرۇ گەورەمان دەرپىرى
 واتە ئەندازەى كوزارەكە لە چاۋ ووشەكان زىاتىر بو جانا ئەۋزىادە پەچ لە پەز
 لايرانى ھەندى ووشەىن وچ لە پەز تەرازانى مانا كە خۇى بىن، ئەۋا دەپتە
 كورقېرى، بەلام ئەگەر ووشەى زىادەمان بۇ گە ياندنى كوزارە پەكى تايەتە پە-
 كارەيتا، جانا ئەۋزىادە پەختە تەشتىك بىن ئەۋەتە دەپتە دەرپىرى .
 مایە ووشە ئەۋەتە ئايا ئەم سىنا كە يان پەسەندىرۇ بەكارىكەرتەۋەتە-
 كە كېمە يان بەكارىيىتى باشە، ئەۋەستى دا، ئاۋاۋىن ھەچ يەكەن ئەم سىنا
 بەشتە پەكى مۇتەلەق لەۋانى تەسەندىر بەكەين . چۈنكە ھەر يەكەن ئەم
 يەشە رەۋانپىژى يانە چىكەن كايەتە خۇى دەپە . يەكەننى لە چىكەن خۇى
 پەسەندەۋ كورقېرى لە شۇنى خۇى و دەرپىرى لە ناۋچاى خۇى ئەۋە پەكارە .
 شۇنى كورقېرىت بۇنى و تۇ دەرپىرى بەكارىيىتى نىرخى كەكەت دەشكەن
 ھەزۋە ھاش شۇنى دەرپىرىت كەزەك بىن و تۇ پەنا پەختە پەز كورقېرى ئاگەيتە
 ئامانچ : ئەۋە ھەر يەكەن ئەۋەتە لە چىكەن خۇى بەنرخ و پەسودۇ پەسەندە .
 بەلام ئەۋەندە ھەپە لە پەز ئەۋەى كە كورقېرى خەستىرە سىپەرو ئىحاۋ
 بىرارى ئىكەن ئەۋەى زىاتىر پەختە ئەۋەتە زۇرۇر لەۋەتراۋەدەن تا پەختەكان ، كەچى
 دەرپىرى ئەۋەتە ئەۋەى ئەۋەتە ئەۋەتە ئەۋەتە ئەۋەتە ئەۋەتە ئەۋەتە ئەۋەتە
 دەكەن زىاتىر ئەۋەتە پەختەكان بەكارەى

بیهشی چوارهم پنکه وه نان و دابرین

پنکه وه نان و دابرین له وه ده دوی ئایا کە ی دوو وشە یا دوو رستە بە بە کە وه ده لکین و کە ی له یەك داده برین . مه به سه به پنکه وه لکان ته وه به کە وه وشە ی دووهم یا رستە ی دووهم بکه رسته وه سه ر وشە یا رستە ی یە کە م و به شداری هه مان پر بار و حوکم بکات که له واده یه ، ته وه ش دیاره به هزی هه تنه و ده یین که چی دابرین ته وه به کە دوو وشە که یا دوو رستە که به ته وای له یەك جیسا بکه رسته وه لیکبان دابریتی ، بزهش واده کە ی چونکه دوو وشە که یا دوو رستە که هیچ به یه ندی یان اهتیاراندانی به و هیچ حرکم و پر بار لکن هاو به ش نی به ییانه که به نیتته یه کترو به یه کە وه ییانه ستته وه . بزه له یەك داده برین و هه ریه که سه ر به خه دئ ئهم به به کە وه نان و دابرته چنگایه کی زۆر به رزو گرنگی له زانستی ره وانیژی دا هه یه ته وه ی ییه وئ به یه وه ی پئ وشوشتی ره وانیژی بکات و ته کە ی ره وانو پئ گرئ پئ ده یین زۆر باش ئاکاداری شویت یه به یه کە وه نان و دابرینی وشو رستە کانی ئاخاوتنه وه بن . زانا کانی ره وانیژی پایه خینکی زۆریان به م به شه ی واتاناسی دا وه به چاویکی پر ئرخه وه ته ماشایان کردوه .

جاحظ ده لئ : داه فارسی یان پرسی : ره وانیژی چی به ؟ گوتی : له یەك جودا کردنه وه ی پنکه وه نان و دابرین . ییانه ته ی ته وه وه فارسی سه راپای ره وانیژی به وه ده زانی که ئۆ به توانی شویت پنکه وه نان و دابرینی رستە کان بزانی . به ر به ر به ر ده لئ : ده که به به کینکته هه لکوته و به کینکی تره شروشته وه دوو ته که له یەك دایه ر تا پئ هه لکوته و شروشته وه که ئیکه ل نه بن .

هه ریه که له پنکه وه نان و دابرین چنگای خۆی هه یه . له خوا وه به به کورتی باسیان ده که یین .

پښکړه وېلې : چېرې ان دوو ووشه پر لاسونو پښکړه کاته پښکړه وېلې .
که پر بارنکې تايه تې و غاوبه شيان له تير دايڼ جازې پښکړه ناني ووشه ه
زور زوره . هلاي کزي ده لن :

مړيک و هيلک و چوشته کاور
کدرو داؤ وک و ساولرو هه مانه
کوريس و سپهک و ناوړ وک و هه شکه
چه وال و توره که و تې وک و خانه
هه موي حازر بکه ن بڼ خڅ خوراندن
ده خيراين به چوست و هاتلانه

ليږدا نه و کړم له شته ي که له دوو ډيري سره وه ناوي بردون و به [واد
ي پيوښدي به په کړه و اکاندوون هه موي ان ده که ونه بهر جوکي ناوړ وک
ډيري سنيهم که بريتي به له حازر کردني نه و شانه .
سالم ده لن :

شيخي سوور يتن ، ودرن خاليکه مان داغ که ن به جووت
چونکو ژانمان کرد منو نه چيم له بهر سردي هه و
له نه وي دوو مدا [منو نه سب] پښکړه و نه راون چرونکه هه ردولا له و به شدار
که له بهر سردي هه را ژانمان کردو .
نېه پښکړه و ناني ووشه . له باره رسته ووشه هه مان شته ، ده پته هه ردو
به شداري پر بارو ناوړ وکي باجه که بڼ مينجا پښکړه ده نرين . له م شويتانه
خواړه و رسته به په کړه و ليکين .

۱- نه کړ هه ردو رسته بکه ته و او چياوازيوون له رووي بڼه به
دار شته و . وکړ : قازاد غاښو ووشه پر و ، نېم دوو ووشه ته بڼه هڅ
تلميزي پيوښدي به شته ، هه به به کړه و ليکلون بڼه به به کړه و بڼه به به

رستی دورستم پیرمانی نیندانه

۲۷۰۰: که که ز همدو ورسته که له هاری شه بهزو داشتته وه هاوچه شن بن
وانه یا همدو و کیان شه بهرین و یا همدو و کیان دارشتن . نهوش هه ره به
که ده بن حوکیکی هاو بهشیان له بهین دا هه بن وه کو (من چورمه هه ولیرو
تو چورمه به غدا) همدو ورسته که زسته ی شه بهرین . یا وه کو کاکای فلاح

ده لن ملی پتی بکرو بهر بۆ بهرزی

یا همداری به یا همداری به

(ملی پتی بکرو) و (بهر بۆ بهرزی) همدو و کیان رستی دارشتن و به هزی
(و) ی پتو نندی به به به که وه الکاون .

نهو دورسته بهی که پیکه وه ده لکین ده بن ته بهار قفاق بنو به به که وه
به سترانه وه . به سترانه که ش یا واده بن که په یوه نندی بهشیان به چورکی
وا بن له کهل یه که بکوچین وه کو زوسین و خورتند نه وه . هه ستان و . پویشتن .
بهین و بیستن . یاخو پتو نندی نیوانیان دزو پیچه رانه بن وه کو پنده که نی و
ده کری هه لده ستن و داد نه یشتن . دتی و ده چن . بۆ به نه م پیچه وانه به ده که ویته
بهر حوکی ته یایی دورسته که چونکه هدر کاتن بیرمان له ووشه یه که کرده وه
به که ره پیچه وانه که ی به تیشکان دا دتی .

دو ورسته که نه و هه له ته به ده بن که یا بکه ریان له کهل یه که بکوچین یا کردار
گونجانی دور بکرو به وه کو : (نازاد حاصو هاوکی رزیعت) . نازادو
هاوکی پیکه وه ده کونچین چونکه له به که وه لزیکن . به لام نه کهز بلانی
(نازاد هات قبل ده نرئی) لهم دورسته به ناشن پیکه وه بلکین چونکه
هیچ پتو نندیان له نیوان دا به هاتنی نازاد له کوئی و فریسی که له که کوئی .
کونجانی دور کرداره که ش وه کو (کباندار ده زنی و دره عه بهر ده دا)
لیره وه به پتو نندی به کی زور له نیوان (دان) و (بهرمان) هه به . بۆ به

ھەردوو رەستەگە بەھەگەۋە ئىراۋن .

بەيوەندى ئىۋان ھەردوو رەستە

گەرتىمان ئەۋدوۋ رەستە يەى كە پىكەۋە دەلىكىن دەپ تەباۋ كۆك بىۋ پەي
يەك ھەپ كىزىان بىكەتەۋە . ئەۋ يەيوەندى يەش يا ئىرى (ھەلى)
يا رامانى (ھەمى) ، يا ئەسەپھەپ (نىيالى)

بەيوەندى ئىۋى ئەۋەپە كە دوو رەستەگە

۱ - يەككىتى ئە ئىۋان بىكەر يا كەردارىانەۋە ھەپ ۋەكەر

ئازاد پەخشان دەۋۋەسۋر ئەۋزاد شىەر

۲ - بەيەك بىزۋ لە شىك دا ھارەش بىۋ ۋەكەر (ھەمۇ ھارەكەرەۋ
گۇرانىيىز)

۳ - يا پىچەۋانەي يەك بىۋ ۋەكەر (سەنن بەرۋەۋ سىنك نىزە) يا
ە باب خەكاۋ كۆر دەپا ە

بەيوەندى رامانى ئەۋەپە كە دوو رەستەگە

۱ - نىچە پىكچۈنكىيان لە نىۋدا ھەپ ۋەكەر سىۋ ۋەرد رامان ئەۋ

دوۋ شە دىننە پىچەۋە بەلام ئەقلى - ئىرى - دەرەك بە چىۋاۋزىيان د
راستە ئەمانە دوۋ جىزى چودان بەلام دەكەۋە ئىزى بەك چىنەۋ
رەسكەكانە ۋەكەر : د شىروان چاكەنى زەردەۋ كراسى سىپە ە

۲ - دىر يەك بىۋ : ۋانە دوۋ شى تەۋاۋ پىچەۋانەيان تىنەپ ۋەكەر
ھەستان ۋ دىنەش . ئاۋ نا راستەۋ دىزۋ . ۋەكەر (مەزىستا
بەرنەۋەپەر رۇيەت)

۳ - نىچە دىر يەك بىۋ ۋەكەر زەۋىۋ ئاسان : ئەسەۋە ئەكەر چى لە
بەرنەۋەۋ نىچەۋ چىۋاۋزىيان دىزۋە . بەلام ۋەكەر دىر يەك بىۋ ھەمىقە :

ستراينه وه خو : (تاسمان ده تري و زهوي پښ دونه نه)
 وندي ته ندينه يې . نو به په پوهندي تيوان رښته يه گټه و درودم
 وندي به كي ته ندينه يې . بڼ له ويشت تنو به كه دوو شت يا زياتر به هوي
 ندينه . كاذبه وه له جينكي . تنه كهدا كزيته وه . هوي كز يو نه وه
 نه كانش . به كويزي كايرا ده كزي . به كويزي پشه وروسته و هوايي
 را ده كزي . له مينكي جهنگل او مردا تزي و تنه لك . دم ماچو و كولله
 رو كوشتار كوزه بنده . له مينكي . نو سردا كزه زي . قلام و وشو
 شو سره كبو شي وا كوزه بنده . له مينكي مامز ستاو قوتا پاندا پزل و
 ختو نه باير و پرسيار و قلام و پروگرام كوزه بنده

[illegible]

تۆزۈنكىمۇ ئەك تۈرۈۋى
بىر كەم دېۋارە كەلۈ نىجە تەۋى خا پىن دۈۋە (تۆزۈنكى) دۈۋى جا

كە لە رىستى دووم دا دەن مەنك تەواوى تەنى بۇ چەتە دىيارى
ئەكەن ئاچىمىز كەس دەزان كە ئۆزىك بۇ مائى واپە تەواوى تەنى
وادىن كە رىستى دووم روون كىرگەن رىستى بەكەم بىن وەكە
كۆرەكە جەمەى لە خىشتە بردە كادىكى بە مەرىكە ان كىرى .

لە رىستى بەكەم پاسى ئوۋە دەكا كە كۆرەكە جەمەى تەنرە داۋە لە
خىشتى بردوۋە ئەكەر بەرەندە بوۋەتايە مېن ئۆزى مەن دىزانى لە
بردەكە چىنەو چۈن بوۋە بەلام ئوۋ بەرەندە ولزى ئەمىناۋە چۈنە
خىشتە بردەكەى بۇ ئىمە روون كىرگەن تەۋەش تەۋەش كە كادىكى
مەرىكە ان كىرەۋە بەم چۈرە رىستى دووم بۇ تە روون كىرگەن تەۋەش
بەكەم كۆرەن دەلن .

داپە باز چەتە بوۋە چەتەى نىشتان
لە شاخ مائە خوار

لە سەر تەم بىلەكە مەنىچى چاۋ چەۋان
توۋش بوم بەكەم چاۋ

لە رىستى بەكەم دا دەلن داپە باز چەتە بوۋە تەنرە دىيارى
چ چۈرە چەتەك چەتەى نىشتان پە دۆزى نىشتان چە
رىكەن رىكەزى پە چەتەى رىكەزى زەلام كۆز چاۋ بۇ تەۋەش تەۋەش
ئىچىمەلە بەيدە ئەنە بۇ تەۋەش جەتەكە دىيار بىن چىنەو كىنە
لە رىستى دووم دا رولى كىرگەن دەلن چەتەى نىشتان
چۈرە رىستى دووم بوۋە روون كىرگەن رىستى بەكەم

كە دوو رىستەكە تەۋەش چاۋاز بىن لە بەك داپەن بەو مەز
داپەنەكە چەتەى مەستەكە بەن . داپەن تەۋەش تەۋەش
دوو چۈرە

چنگلی تریش هه ن که رسته یان تیدا لیک دادو پیری به سلام نومه به و ندمان واز جتا .

یوخته‌ی زهم به‌منه . .

[illegible]

ٲنچ ، داہرین . داہرینیش نہوہیہ کہہ دوو رستہ نہواو جیاواژبن و
ہیچ پہوہندیان لہ ٲتوڑا نہین و نوش نہہ گانی نووسین و ناخاوتن دا لہ
پہکیان چوڑا ہکیتہوہ دوو رستہکش نہو نہانہ دا دہرین کہ لہ ہاری
خہہرو دارشتہوہ و داہن بہہرجن داہرینہ کہ مانای مہ بہست ہیشیرٲن
یا رستہی دووم چہخت و رون کردنہوی و ستہی بہ کہم ہن یا نہوہتہ
رستہی دووم و لاسی پرسبارینکی نہ کراو ہن و لہ کل رستہی یہ کہم دا
رلک ہکھوہن .

روانېټري
له نه ده بې کوزې دا

به رگي په که م / روانېټري / به غدا / ۱۹۷۴
به رگي دوه م / برانکاري / همدلیر / ۱۹۷۵
به رگي سټي م / رانا ناسي / سلیماني / ۱۹۷۹

۱۰

نرخي [۵۰۰] نل

له کټيخانه ي نېختمانی - به غدا، ژماره ۱۱۱۳ / ۱۹۷۹ دراوه تن
سلیماني / چاپخانه ي کاکه ي فلاح